

A BEVÁNDORLÓ

MEGJELEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Szerkeszti: SINGER MIHÁLY.

EGYES SZÁM ÁRA 3 CENT.

V. Évfolyam. 73. szám.

NEW YORK, N. Y. PASSAIC, N. J., PITTSBURG, Pa., PÉNTEK, 1908. SZEPTEMBER 11-én.

V. Year. No. 73.

AMERIKAI APOSTOLOK.

POWDERLY UR A VISSZAVÁNDOROLTAKRÓL.

Fürszo emberek az amerikai közéletnek főszereplői. Emitt azzal vádolják a bevándorlót, hogy megmérteljezi az amerikai társadalmat, amelynek „magasabb színvonalára” fölemelkedni nem bír, amott meg azt hirdeti róla, hogy az amerikai szellemnek apostolvá válsz a szülőhazájában, mihelyt a körülmények visszavezetik őt oda.

Powderly ur, aki mint a bevándorlási hivatal értesítői szakosztályának főnöke, éppen a bevándorlás kérdése körül tekintélynek tartandó, szerdán Pittsburgban annyira elismerőleg nyilatkozott a bevándoroltak felől, hogy halomra döntötte a nyilatkozatával mindazokat az állításokat, amelyeket a százezerbe nativisták a bevándorlók rovására folyton hangoztatnak.

Az üzleti pangásról és az ezzel kapcsolatos tömeges visszavándorlással folytat a beszélgetés. És ekkor Powderly a pittsburgi jelentés szerint szörül-szóra a következőket mondotta:

A tavalyi gazdasági hanyatlásnak meglelt az a jó oldala is, hogy közvetítette az amerikai szellemnek terjedését Európában. A külföldi munkások szünetének visszavándorlása szülőhazájukba azt jelenti, hogy a szülőhazának minden irányában AZ AMERIKAI SZELLEMNEK MEGSZÜLETTEK APOSTOLOK, akik, bármily alacsony fokon álljanak is, idősen fognak működni. Ha csak rövid ideig tartózkodtak is ebben az országban, feltétlenül jobb helyre jutottak itt és határozottan állítható, hogy nem fognak a régi viszonyaikba visszahanyatlani. És nem szabad kétségbeesnünk, hogy az amerikai szellemnek rajtuk érvényesült befolyását ők is érvényesíteni fogják mindenütt, ahova eljutnak. A visszavándoroltak legtöbbje előbb utóbb visszatér ismét az Egyesült Államokba. Azok, akik odahaza maradnak, rokonokat, barátait fogják az amerikai kedvezőbb viszonyok élvezésére serkenteni. És így Európa is, mi is, előnyökben fogunk részesülni.

Powderly e nyilatkozatát aláírjuk mi is. Kétségtelen, hogy a bevándorló rendes körülmények és gazdasági viszonyok között hazai helyzeténél sokkal kedvezőbb helyzetbe jut. Hiszen ebben a reményben teszi meg a nagy tengeri utat, meg a messze idegenbe, amelynek nyelvét, szokásait nem ismeri. Kétségtelen az is, hogy a kedvezőbb anyagi viszonyok kedvező befolyással vannak a bevándorló lelki életére is. Akiket az európai országokban barmoknak néztek, itt Amerikában a kedvezőbb gazdasági feltételeknél fogva emberi öntudatra ébrednek s mint emberek, emberi életmódot folytatnak.

Legjobb bizonyosság erre az amerikai magyarság. Ennek a magyarságnak legtöbbjét odahaza a műveltség sárában tartották. Még a legutolsó falusi jegyző is megkövetelte tőlük, hogy kisístennek tartásák őt. És tehetetlenségükben és tudatlanságukban tényleg oly respektussal viselkednek a „hatóság közegek” iránt, amely ezeket a közegeket a hatalmukkal való botrányos visszaélésre indítja.

Itt Amerikában, ha akármily kemény munkát kell végeznie az embernek, ezt a munkát mint ember végzi, akinek jogai vannak. S mihelyt a bevándorolt magyar munkás megérzi, hogy vannak jogai, emberré akar átalakulni minden vonalon. Művelődni akar. Járat újságot. Egyetehoz csatlakozik. Egyházközséget alapít. Szövetkezik munkástársával. S mivel mindenütt beleszóla van, megnyeri gondolkodásának függetlenségét és ezzel az egyéniségét.

Természetes dolog, hogy az ilyen magyar ember, ha innen visszatér falujá-

ba, ahol a jegyző szavától megijed a legbékésebb polgár, s ahol a kisbíró helykékben lépdegél, mint itt az Egyesült Államok elnöke, — természetes dolog, hogy az ilyen amerikai szellemtől szaturált magyar ember fellázad az ottani viszonyok ellen és szabad gondolkodásra, saját emberi értékének megismerésére tanítja tudatlan földijét.

Igaza van tehát Powderly urnak, a mikor azt állítja, hogy az innen szülőhazájába visszavándorló munkásember odahaza apostoli munkát végez. Bármily alacsony fokon álljon, viselkedésével, emberj önértékeléje ezer irott könyv-nél hatásosabban ébreszti emberi önértetre lézengő embertársait.

Csak hogy ezeket az apostolokat meg kellene becsülni azalatt is, amíg itt vannak. Meg kellene becsülni bennük a művelődésre való törekvést és jóindulatulag fejleszteni kellene bennük azt a tehetséget, mely később apostolokká avatja őket.

Hasson tehát Powderly ur oda, hogy a lenézett, lekicsinyelt foreignereket minden bennszülött amerikai azon a szemüvegen át nézze, amelyen ő, Powderly látja és becsülje meg bennük az amerikai szellem uttörőit odahaza, az amerikai nemzeti vagyon gyarapítót itt.

Singer Mihály.

ROBBANÁS BUDAPESTEN.

A Kossuth Lajos-utcai katasztrófa.

Kábel-sürgöny alapján már röviden hírt adtunk arról a szörnyűséges katasztrófáról, mely augusztus 30-án délután történt a Kossuth Lajos-utca 13. számú házban. Az épület udvari részén a fémlemezen van Koroknay és Pinály aerogen gázt és telepet előállító gyára. Félöt óra tájban egy munkás egy huszonöt liter gázolint tartalmazó ballont akart felvinni a céghez. A sötét lépcsőn a ballont elejtette, az üveg eltört, a munkás gyufát gyújtott, hogy megnézzze, mennyi gázolint foly ki: a gázolint lángra lobbant és a következő pillanatban egy rettenetes robbanás hallatszott. Nyomában valóságos orkán, pusztító szélvész támadt, amely végigsivította a folyosón, ledöntött minden; mint a kártyalapok, hullottak széjjel vasajtók, téglafalak, üzleti berendezések és hét halálra vált, összeégett, felismerhetetlenségig elcsúfított emberroncs fektült a borzalmas pusztulás színhelyén. Egy ember a helyszínen meghalt, kettő a Rókus-kórházban az éj folyamán pusztult bele rettenetes sebeibe, és a másik négy sebesülése is oly súlyos, hogy alighanem belepusztulnak.

A most beérkező hazai lapok a végzetes katasztrófáról a következőket írják:

A Kossuth Lajos-utca 13. számú házban, amely Görög István üvegkereskedőé, a fémlemezen van a Műszaki Egészségügyi Elektrotechnikai és Aerogen-gáz Vállalat, amely Koroknay és Pinály mérnökök tulajdona. A ház legsajátosabb építési, egész hosszában fedett folyosó vezet végig rajta és ez magyarázza aztán, hogy a robbanás és a légnomás oly rettenetes pusztítást végzett a folyosón.

Félöt óra tájban a ház előtt megjelent az Apolló vegyészeti gyár kocsija. A Görög-féle üvegüzletből, amely az egész ház frontját elfoglalja, látták, amint a kocsi mellett ülő háziszolga leemelt egy ballont és százában égő szivarral bement a házba. Greisch Péter háziszolga végigment a hosszú, sötét folyosón és fel akart menni a második lépcsőn az aerogen vállalat irodájába.

A ház végében van a lépcsőház és a házmeister lakás. Greisch itt még meg is állott és megkérdezte, hogy azon a lépcsőn kelle felmenni a vállalathoz. Itt egy pilantra pihenőt tartott és ekkor talán belelötötte a ballont valamibe; a lépcső mellett áll egy vasból való gőzfűtő, talán ebbe; tény azonban, hogy a ballon csepegni kezdett, és Greisch, aki tizenhárom hét óta bánt benzinnel, e hirtelen balesetre valószínűleg elvesztette a fejét, a lépcsőre való felhágatában elejtette az üveget. A negyedméter sulyu ballon mikor leesett, nagy zajt ütött. A Görög-féle üzletből, a házmeisterlakásból előfutottak a zajra az emberek. A házmeister még szölt, hogy valahogyan gyufát ne gyujtsanak. Gál Hilda házmeister és Sinka Károly mulakatos voltak, akik leghamarabb odaértek a baleset színhelyéhez. Egyszerre remegve látták, hogy Greisch gyufát lobbantott lángra; abban a pillanatban mindketten eszeveszetten futni akartak visszafelé, de már késő volt. Földindulás borzalmai játszódtak le pillanat alatt. Greisch maga meggyult, mint egy élő faklya, lángtengerben futni kezdett. Futott a sötét lépcsőn az aerogen-gáz irodájába és mikor beért, borzalmasan összeégyve, holtan esett össze.

Egy pillanat alatt aztán borzalmas pusztulás színhelyévé lett a folyosó. A tüzes forogató végigsivított a szűk folyosón, itt érte utól a menekülő Gál Hilda házmeister és Sinka Károly. A házmeister még az est folyamán belepusztult sebeibe, éppen úgy Sinka Károly, akit a robbanás ereje a lift kamrájához sujtott.

Az orkánú nőt légnomás utat keresztel a szűk folyosó elszabadulására. A legrettenetesebb pusztítás: Görög üvegüzletében vitte véghez a robbanás. A robbanás színhelye mögött van az üzleti raktárnak egy vasajtaja. Ezt az ajtót kivágta a robbanás ereje. A tüzes orkán itt behatolva aztán mindent elpusztított és a kirakatot az utcára röpi, itt talált magának utat.

KEVESEN JÖNNEK.

A bevándorlás még mindig apad.

A bevándorlással szölo most megjelent statisztikai kimutatás szerint a bevándorlók száma még mindig apad, ahelyett hogy növekednék.

A múlt esztendő augusztus havában 75.000 ember érkezett a new yorki kikötőbe. Az ez évi augusztusban csak 18.732-en, akik 110.000 dollár készpénzt hoztak magukkal. Ezek közül magyarországi bevándorló volt 1790 ember.

HOL VAN REIMAN?

E kérdésre most már itt a felelet.

A Bevándorló szeptember 1-éről keltezett számában Fibich I. Ferencz Bergenfelden lakó honfiktársunk kérésére közzétettük, hogy Reiman József, aki azelőtt ugyancsak Bergenfelden lakott, onnan eltűnt s hogy Nagyváradon Huszár-utca 7. szám alatt lakó családja a legnagyobb nyomorban van. Fibich kéri tehát mindazokat, akik Reiman József hollétérol tudnak, hogy vagy egyenesen a családdal, vagy pedig vele érintkezésbe lépni sziveskedjenek.

Lapunk egy barátja most arról értesít bennünket, hogy Reiman József a Virginia állambeli Norfolkon él Réday J. Zoltán név alatt. Ott mint egy Virginia és North Carolina Colonization Society nevű társaság ügynöke működik és akarja a magyarokat telepíteni. Közlebbi címe: 548 East Main st., Norfolk, Va.

DAL A PÁNSZLÁVOKRÓL.

EGY NÉMET TUDÓS ÉRDEKES RÖPIRATA.

Annnyira megszoktuk már, hogy mindenoldalról megtámadjanak bennünket s különösen az utóbbi időben, különösen itt az Egyesült Államokban oly nyomatekkel bocsátották világgá a hírt, hogy a magyar nemzet elnyomja és öseleméből teljesen kiforgatja a tótakat, hogy alig lehetett csodálkoznunk azon, ha még oly előkelő és széles gondolkodású férfiak, mint Björnson norvég író, magukévá tették ellenségeink hazug ráfogásait és végre maguk is zsarnoknak, jogfosztónak bélyegezték a magyart. Annál kevesebbet lehetett ezen csodálkoznunk, mert egyetlen magyar kormány, még a nemzeti kormány sem ismerte a kötelességének a hazug hírekkel szemben való állásfoglalást. Úgyet sem vetettek az amerikai magyar sajtó abbeli kérésére, követelésére, hogy Amerikában a félrevezetett angol sajtó felvilágosítására sajtóirodát létesítsenek. A pánszlávok szabadon garázdálkodtak az angol sajtóban s csak mióta Zerkovitz Emil kereskedelmi tanácsos él közöttünk, javult meg némileg a helyzet. Mert a kereskedelmi muzeumnak e körültekintő new yorki levelezője, ha privát diligenciából is, felszólat mindig és mindenütt, ahol és amikor ellenségeink az angol nyilvánosságban téves híreket igyekeztek terjeszteni felőlünk.

Ily körülmények között alig mertünk hinni a szemünknek, mikor a budapesti Magyar Hirlap nyomán megtudtuk, hogy egy német történettudós X. Y. Z. álnév alatt brosúrát írt a magyarországi pánszláv mozgalomról. Munkájának címe: *Magyarország és a pánszláv apostolok*. A tanulmány, amelyet a kérdésnek teljes tudása jellemez, Berlinben jelent meg és a modern tudomány abszolút készségevel leplezi le a pánszlávizmus üzelmeit. A mindvégig igazán érdekes könyv bebizonyítja, hogy a tót önállósági törekvéseknek épenséggel nincsen alapjuk, de jogosultatlanok azok a vádaskodások is, amelyekkel Magyarországot a tót kérdésben illetik.

Elüljárójában a tót Cervenka Paroszlavnak Zrkadlo Slovakov [A tótok tükré] című munkáját idézi, amely szintén bevallja, hogy a tótoknak nincsen nemzeti történetük, aminthogy életüket ezer esztendő óta a magyar nemzettel együtt éltek, tehát a történetük is közös. Mikor a magyarok elfoglalták ezt a földet, a tótok meghódoltak és elismerték Magyarország hatalmát és határait. Nem is volt velük baj, míg a Csehországból kiűzött husziták Magyarországra, ahol Zólyom várát és városát lakták; a megmentett csehek azután azzal hálálták meg ezt, hogy nyelvüket ráerőszakolták a tótokra és egyáltalán türhetetlen módon erőszakoskodtak. A cseh nyelv egyre terjedt Magyarországon, de politikai eszközök csak a múlt században lett. Ekkor találták ki a csehek, hogy a tót nyelv nem önálló nyelv, csupán dialektusa a cseh nyelvnek, s hogy ekképpen a cseh és tót nép — egy. Az új eméletnek a tótok között is akadt barátja, több író és politikus a cseh nyelvet tette meg tót irodalmi nyelvnek, s már ugy látszott, hogy ezzel a nyelvészeti hazugsággal sikerülni fog a cseh-tót egységet megteremteni. A hazugság azonban nem volt hosszú életű s a csehek kénytelenek voltak a kulturális és politikai egység és gazdasági kapcsolatok teremtésére törekedni.

A cseh és tót rágalmazók azt híresztelik a magyarokról, hogy kulturájukkal el akarják magyarosítani a tótokat; de azt is mondják, hogy a magyar nép barbár és egyáltalában semmi kulturája sincs. Mindig azt a hazugságot veszik elő, amelynek nagyobb hasznát

látják... A magyarok letelepülése világtörténelmi jelentőségű esemény, mert őket szemelte ki a Gondviselés arra, hogy a szlávok egyesülését megakadályozzák. A magyarok száma ezer esztendővel ezelőtt néhány százezer volt, ma sok millió. Megvetni való nép lennének, ha őseik szerzeményeit nem tudnák megőrizni és nemzeti tulajdonságaikat és nyelvüket nem tudnák a saját országukban érvényesíteni. A magyar nemzet történelmi multja, az a sok sorscsapás, amely eddig érte, arról tanuskodik, hogy alig van Európában még egy nép, amelynek akkora ellentálló ereje lenne.

Mikor a magyarok elfoglalták Szvatopluk birodalmát, Szvatopluk a német császár hűbérese volt s a népe teljesen beleolvadt volna a németébe, ha a magyar hódítás közbe nem jön. A tótoknak hálásaknak kell lenniük a magyar nemzet iránt, hogy megmentette őket az elnémetesedéstől, mert ma már nyomuk sem lenne a földön. Hannover, Holstein, Anhalt, Meklenburg, Poroszország és Ausztria egy része szász föld volt. Ma ennek semmi nyoma, mert a német a szlávot mind magába olvasztotta. Drezdát és Lipsét is szlávok alapították s ki tud róla ma már? A tótok pedig ezer esztendő óta tótok maradtak Magyarországon és részük van minden jogban, amit a törvény a magyaroknak megad.

De nem kell hinni, hogy az egész tót nép követné az igaztótakat. A tót képviselőkről már 1848-ban megmondották, hogy csak azért beszélnek olyan sokat, hogy a nevük belekerüljön az újságba. A nép most is tudja, hogy ma meg azért szerepelnek folyton, hogy jobban menjen az ügyvédi irodájuk, vagy hogy több jusson nekik a nemzeti célra gyűjtött pénzekből. A pénz többnyire Amerikából jön. Ha valahol családi ünnep, vagy társas összejövetel van, mindig eszébe jut valakinek, hogy felszólítsa a jelenlevőket, adakozzanak az ő-hazájában maradt tót testvérek felszabadítására. Mennyi pénzt gyűjtöttek össze ilyen alkalomkor, nem lehet tudni, mert nem számoltak el vele, de hogy soknak kellett lenni, valószínűvé teszi az, hogy tavaly egy Clevelandban tartott népgyűlésen tizenötezer dollár gyűlt össze. A pénz a Tót Ligához került, ahol azután megosztották rajta néhányan. Magyarországra csak annyit küldtek, amennyivel néhány igaztót el tudtak hallgattatni... Idővel kinyílt az amerikai tót szemé, észrevette, hogy a szent célra kicsalt pénzt néhány élősködő költi el s azóta megcsappant az adakozó készség.

A tanulmány ezzel a kijelentéssel végződik:

— Alig van még egy nemzet Európában, amely olyan sok jogot adott volna és adna a nemzetiségeknek, mint a magyarok; a nemzetiségeknek részük van az alkotmányban és a magyar nemzet összes jogaiban és szabadságaiban. A szétválást azonban nem lehet megengedni. Ezt tiltja a magyar nemzet multja és ezeréves hagyománya.

Kívánatos, hogy a magyar kormány ezt az érdekes, tanulságos és minden betűjében igaz röpirotat átültetné az angol nyelvbe és Amerikában való ingyenes terjesztéséről gondoskodnék. Ezzel azután az itteni pánszláv apostolok aknamunkáját némileg ellensúlyozhatná.

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

AZ „ÖRDÖG“ JEGYÉBEN. New York még mindig Molnár Ferencz Ördög-ének jegyében él. Azaz még csak most kezd tulajdonképpen az „Ördög“ uralkodni. A két angol színházon kívül négy zsidószínházban kerül színre a szellemes vígjáték, azonfelül egy variété-színház a darab parodiáját mutatja be. — A könyvpiacon is nemsokára megjelen s ott is két vállalkozó foglalkozik vele. Az egyik Fiskének a magyarból készült fordítását, a másik Savage-nek német verzóját adja ki könyvalakban.

Az a kis színészcsoporthoz, mely itt New Yorkban tengődik, értesülésünk szerint megismélt az Ördög magyar előadását. Belátják ők maguk is, hogy mult vasárnap szinte készületlenül mentek bele az előadásba és ki akarják köszörülni a csorbát. Az előadásra, a mely most már gondos és kikerekített lesz, felhívjuk a new york-vidéki magyarság figyelmét is.

EGYRE SZAPORODUNK. A bevándorlás Magyarországból, mely hónapokon át alig volt számbavehető, megint nagyobb lendületet vesz. Hétfőre egyre többen érkeznek megint ide, s ha a mostani bevándorlás távolról sem közelíti meg a tavalyi bevándorlást, a heti kimutatásaink máris mutatják a magyarországi bevándorlás nagyhobódásának tendenciáját. A lefolyt héten is ÖTSZÁZNEGYVENFÉLGYEN érkeztek Magyarországból a new yorki kikötőbe és igazi megdöbbenésünkre LEGTÖBB KÖZTÜK A FAJ-MAGYAR. A bevándoroltak között volt ugyanis SZÁZHETVENEGY fajmagyar, 147 tót, 98 sváb, 92 horvát és 36 román.

New York államban maradt 22 magyar, 20 tót, 7 sváb, 9 horvát és 22 román. Pennsylvania ment 26 magyar, 28 tót, 12 sváb, 7 horvát. Ohio államban utazott 36 magyar, 16 tót, 20 sváb, 10 román. New Jersey államban ment 11 magyar, 13 tót, 8 sváb, 13 horvát és 3 román. Connecticutba utazott 5 magyar, 3 tót, 2 sváb, 4 horvát. West Virginia ment 7 magyar, 6 tót, 6 horvát és 2 román. Missouri államban utazott 11 magyar, 11 tót, 18 sváb, 6 horvát. Michiganba ment 4 magyar, 7 tót, 10 horvát. Marylandba egy magyar és 3 horvát utazott. Illinois államban ment 11 magyar, 16 tót, 17 horvát és 8 román. Indianába utazott 27 magyar, 17 tót, 14 sváb, 3 horvát és 12 román. Wisconsinba ment 10 magyar, 10 tót,

17 sváb, 9 horvát. Californiába négy, Coloradoba egy horvát utazott. A NEW YORKI MAGYAR MENHÁZ AUGUSZTUS HAVI KIMUTATÁSA. Most vettük a new yorki magyar menházak forgalmi kimutatását augusztus hónapról. E kimutatás szerint a lefolyt hónapban 155 férfi és 98 nő fordult meg a menházban, akik közül 36 nőt és 4 férfit szolgálatba adtak. Hetvenen visszautaztak Magyarországra, míg 104 bevándorolt továbbutazott. A menházban maradt 13 férfi és 6 nő.

A lefolyt hónapban 354 esetben adtak ingyen szállást, 286 ingyenes reggelit és 500 ingyenes ebédet és vacsorát osztottak ki.

FELHÍVÁS ÉS KÉRELEM OLVASÓINKHOZ. Míg a rossz munkaviszonyok tartottak, készségesen megküldtük hiteltbe mindazoknak a lapot, akik az általános pangásra való hivatkozással az előfizetési díjat lefizetni nem bírták. Most azonban, hogy megindult a munka, tisztelettel kérjük a Bevándorló hátralékait, hogy fizetési kötelezettségüknek velünk szemben eleget tenni sziveskedjenek már csak azért is, mert a postatörvények értelmében nem szabad továbbra is küldeni nekünk a lapot azoknak, akik az előfizetési díjat le nem fizetik. Akj tehát e felhívásunknak rövid időn belül eleget nem tesz, előfizetési sorából töröltetni fog. Minden pénzküldemény így czimzendő: BEVÁNDORLÓ, 327 East 13 street, NEW YORK.

NYUZZÁK A MAGYART. A boldogulás reményében jönnek ide honfitársaink. Sokan soha meg nem találják a boldogulás útját, másokat pedig, akik azt hiszik, hogy fáradságos munkájuk révén biztosították maguknak a megélhetést, lelketlenül nyuznak egyes kapzsi amerikaiak. Példa rá Fischer Árpád honfitársunk. Fischer nevével és három felnőtt fiával hosszabb ideig New Yorkban élt és gyári munkát végzett. A derek család zúvá visszaszert azonban a természet után s örömmel ragadták meg az alkalmat, amikor Georgia állambeli Hawkinsvillebe gazdálkodásra hívták meg őket. Több mint egy félszázéves dolgozik az öttagú magyar család nevezett déli államban, ahonnan most a következő kétségséges levelet vettük:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Alulírott igen sürgős kéressel fordulok önökhöz. Sziveskedjek engem értesíteni,

hogyan hol van ide a legközelebbi osztrák és magyar konzulátusi hivatal, amennyiben ennek segítségét akarom igénybe venni a saját és négy felnőtt tagból álló családom közös vagyonának és életének megmentésére. Mi ugyanis ideköltöttünk mint feles farmerek és most, midőn csak a termés betakarítása van folyamatban, kihéctetással és életveszélyes fenyegetésekkel akarnak bennünket innen elűzni egy évi fáradságos munkánk eredményének egyszerű elközbása céljából. Életünkön lévén szó, értesítését és hatóság közbelépését kérve, maradok hazafias üdvözléssel Fischer Árpád.

Mi, amennyire tőlünk kiteltt, azonnal intézkedtünk, továbbá áttettük szerencsétlen honfitársunk életét a new yorki főkonzulátushoz.

MAGYAR SZÉLHÁMOS KÉZREKERÜLT. Pittsburgból jelentik, hogy ott lopás vádjára alatt elfogtak egy Vojnits Ottó nevű szélhámost, aki magát magyar bárónak mondta. Vojnits azt állítja, hogy apjának Magyarországon hárommillió dollárt érő birtokai vannak, s hogy ő maga, amióta itt van, félmillió dollárt költött el. Vojnitsot visszatoloncolták Chicagóba, ahol az állítólagos lopást elkövette.

HÓDINKA TIVADAR Dr. URAT a saját érdekében felkérjük, hogy jelenlegi tartózkodási helyét velünk mihamarabb közölni sziveskedjék.

NINCSEN KENYÉR AZ ARANYORSZÁGBAN. Hogy itt Amerikában sem fenékgig tejfel s hogy ebben az aranyországban is betevő falat nélkül lézengenek munkabíró, dolgozni akaró emberek, bizonyítja Miskolczy János honfitársunk megrendítő esete. Miskolczy János a családjával és gyermekeivel Clevelandban élt. A gazdasági válság persze őt is sújtotta. Véresre járta a lábát munka után. Nem kapott. Hajlékán a nyomor vicsooritotta reájuk a fogát. Az asszony eljárt ugyan mosni, de keresetéből alig bírta a gyermekek éhségét csillapítani. Miskolczy János szótlanul viselte el a vég nélküli nyomort. Most azután meghalt. Halála után kiderült, hogy éhen halt. Most azután a clevelandi hatóság gondozása alá vette a szerencsétlen magyar családot.

A WALLINGFORDI REFORMÁTUSOK. Bai I. E. a wallingfordi magyar ref. egyházközség jegyzője írja, hogy az új kenyér-áldása alkalmából Wallingfordon augusztus 30-án istentisztelet és uri szent vacsoraszombat volt az e célra rendelkezésre bocsátott nyilvános iskolában. Ez alkalomra

—KITÜNŐ ELLÁTÁS KÖNYVELMES KISZOLGÁLÁSSAL—

TIZENKÉT NAP ALATT

22 DOLLÁRÓRT NEM CSAK EURÓPÁBA, DE EGÉSZEN

Budapestig

SZEPTEMBER HÓ 22-ÉN INDUL A „NORD AMERIKA“
” 26-ÁN INDUL A „SZENT GYÖRGY“

” Irjon azonnal helyekért a következő címre:

LÁNG JÓZSEF

NEMZETKÖZI UTAZÁSI IRODA
1496 Second Ave., - - NEW YORK

tiszt. Dókus Gábor south norwalki ref. lelkes volt szives körünkbe jönni, hogy Harsányi István lelkesünket aki beteg, helyettesítse. Konfirmálva lettek ekkor egyházunk kurátorának fia: Nehéz Imre és András, akik szüleit házában legjobban tanulták meg a tudni valókat és a gyülekezet előtt bátran és okosan feleltek. A szent jegyekben 19 férfi és 13 nő részesült, akik az amerikai ref. misszió fenntartása alá tartoznak.

HORVÁTH LAJOS NYILATKOZIK. Horváth Lajos new yorki magyar színész a következő nyilatkozatot közzétételére kéri fel bennünket: Az „Amerikai Magyar Népszava“ hétfői számának editorial rovatában megjelent egy réam vonatkozó cikk, melyet, nem tudom, milyen névre hallgató egyén írt. A cikkre csak annyi a megjegyzésem, hogy gondoljon az illető ur a maga bajaival, az enyéimet majd elintézem én magam. Ami pedig a „scressük egymást“ elvét, azután mégis feszítsd meg-et kiált egy lelkes magyar, de igazán magyar törekvése. Tisztelettel Horváth Lajos.

TRENTONI MAGYAROK.

A NANI TRENTONBAN. Szeptember 4-én, pénteken este játszották le zsufolt ház mellett Réthy Laura és Trenton kiváló műkedvelőinek közreműködésével a „Nani“-t. Ugy az előadás, mint az utána következett táncmulatság fényesen sikerült és körülbelül 200 dollár jövedelmezett a trentoni ref. egyház javára. — A czimszerepet

Réthy Laura játszotta, míg a többi szerepeket Hornyák Istvánné, Szabó Ilonka, Nagy Lajos, Nemeth Pál, Szabó Gyula, Szabó Andor, Szabó Ferencz, Éliás János, Menyhért Pál töltötték be kiváló készséggel és tudással. Sugó Palánky Károly volt, a rendezés pedig tiszt. Vajó Sándor tehetségét dicséri. A mulatság csak a reggeli órákban ért véget, amikor is a résztvevő közönség a legkellemesebb hangulatban oszlott szerte.

CHAS. J. ROEBLING MAGYAR REPUBLICAN CLUB TRENTONBAN. A trentoni magyarság színe-java összejött a Parichy Hallban és megalakították a trentoni magyar republikánus klubot. Elnök Tusay András, alelnök Burkus István, jegyző Palánky Károly, pénztárnok Lipták Mihály, bizalmi férfiak Molnár István, Hronyecz István és Mészáros János urak lettek. Igazán örvendünk, hogy a magyar polgárok is megtették a komoly előkészületeket és czéltudatosan szervezkedtek a közlegelő elnökválasztásra. Melegen üdvözöljük honfitársainkat a republikánus zászló alatt.

A TRENTONI ELSŐ MAGYAR TÁRSALGÓ ÉS BETEGSEGÉLYZŐ EGYLET szeptember 5-én tartotta rendezes havi gyűlését. Ez az egylet ugyszólván az egyedüli Trentonban, amely nem egyik be semmiféle személyes harcznak, így tehát azok a piszkos elemek, akik ebbe az igazán derék egyletbe is be akarták vinni piszkos hajszájukat, csunyan felsültek, mert a gyűlés nem is foglalkozott velük.

KLEIN KÖVETEL. Valami Klein névre hallgató ember valamikor pénztárnoka volt az Első Magyar Társalgó és Betegsegélyző Egyletnek és az egylet pénztár két évvel ezelőtt a bankból jogtalanul kivette és szalonüzletbe fek-

TÁRCZA.

A VICZINÁLISON.

Irta: Kanizsay Ferencz.

Szuszogva és fontoskodóan prűszkölve kanyarodik be a kávédaráló-vontatta viczinális kocsisor a mellékvonalra. És amint a fónal göllát-sinei helyett vékonydangája, rozsdás sinek vezetik hátukra a lomha hernyóhoz hasonlító vonatot: egyszerűen megváltozik a zakatolás ritmusa és kezdődik az ugynevezett bumilzás.

A kerekék notájával együtt sok minden változik. A pálya két oldalát nem azegélyezi a táviratodronyok hullámzó kévéje; egy szál drót húzódik csupán az egyik oldalon, girbe-görbe mezelvényekre erősítve. A másik oldalon még ez az egyetlen szál drót sem zárja a kilátást, ami bizony korántsem regényes.

Jellegetes alföldi táj. A vasuti töltést kísérő árkokban felgyülemlött az esővíz és benne lubiczok hazám mezőgazdasági ifjusága. Igaz, hogy a fiúk is, sőt a lányok is pucérok; így hát még furdoralmi sincs rajtuk, ami elárulná társadalmi rangjukat. Meztelenül pedig mindenki egyforma. Amde a velük uszkáló libák, ruczák és a kubikgödörök sáros partján hentergő malacok ékesen bizonyítják, hogy a vigan furdózó esemeteket apró korukban teknonben ringatta a mamájuk. És hát kutyamódra usznak, négykézláb esapokdován a vizet. Amikor pedig a vonat mellettük mázlik el, kiugornak a partra és karjukat égnék tárva, azon igyekeznek, hogy az igen tisztelt utazóközönség kétségben ne maradjon a két nem melyikéhez tartozandóságukat illetőleg. Akad köztük furfangos, aki nem hajlandó e tekintetben közvetlen tájékozást adni és az árnyékos oldalát fordítja felénk. Így nehezebb kitalálni. Közben persze óriási zsvajvt csapnak.

Inhol egy szélmalom; nagy poczak-

kal, kicsiny ablakokkal, akarom mondani: szemekkel. Olyan kövér, hogy a szemei alig látszanak, úgy beragadtak. Vitorláit forgatva, azt a benyomást kelti, mintha a napsütéses délutánon szundikaló földről buzgó jóindulattal a legyeket hessegetné.

Megálltunk. A kupé vagy egy tucatszozor előre-hátra lökdösődik és csakugyan megálltunk.

— Sárkeresztur, tiz percz!

Elképzelem, hogy miért Sárkeresztur, de a tiz perczért nem ártana meginterpelláltatni a minisztert. No, de mindegy. Nézelődjünk egy csöppet. Földszintes, sárgára meszelt állomás, poros akácfák között. Egy nagyfogyó hölgy, [alkalmasint az állomásfőnök felesége] görögdiennyét eszik az ablakban. Most már mindent tudok. Amíg ő nagysága be nem kebelezi a dinnyét, addig nem indulhatunk. Erre kell a tiz percz. Más emberfia újságot olvas azonban közben; illetve nem olvas, csak hétfejú sárkány módjára rajtaül és lehurrogja a pinczért, ha el akarja tőle kérni a lapot egy más vendég számára. Ennek a nőnek meg a vonat jelenlétére van szüksége, amikor uszonázik. Különfélék a szokások.

— Indulás! Mehet!

No, végre mozdulunk. Valaki azonban feltűnik az állomásépület ajtajában. Porköpnöveg van rajta. A kezében napernyő és azzal hadonászik. Az állomásfőnökre kiabál kétségségesen: — Stáczikám, megálljunk! Hohó, Stáczikám!

A vonat megáll és a porköpnöveges bácsi felkapaszkodik. Ebbe a fülkébe jött, ahol én ülök. Napernyőjét és podgyászát elrakja a hálóban, aztán velem szemközt megtelepül. Rengeteg terjedelmű, babos keszkenővel törli pu-fók, vörös arcát, melyről zsiros cseppekben hull az izzadságra.

— Majdnem itt hagytak, — szól, hogy beszélgetést kezdjen.

Nem válaszolok. Nem szokásom a vonaton diskurzusba ereszkedni.

— Jó napot, nótárius ur! — fordul a mellettem ülő vadászkalapos, vászón-

ruhás, piros kézélős, kék inggalléros alakhoz, akit eleganciája révén, patikárossegédnek képzeltem. Utólag észre vettem tévedésemem, mert hiszen a patikárossegéd elengedhetetlen kritériuma a fekete lakkcipő, [tűhegyes orral] ezen meg citromsárga félczipő van, rózsaszínű harisnyával.

A jegyző ur mosolyog.

— No, Blasek ur, hajszálon mult, hogy le nem maradtunk. He-he, ... még egy minutum, — és maga ittreked.

— Az kellett volna csak! Szegény asszony...

— Sürgönyözött volna neki.

— Igaz. De mégis jobb, hogy fülöncsiptem a vonatot. épp amikor el akart indulni.

— Legrosszabb esetben — okoskodott a jegyző — kocsit fogadtok volna. Forint husz a fuvar Ladányig. Estére csak otthon lehetett volna!

— Az ám, ni! Igy talán még többet fizetek, mert nem volt időm jegyet váltani.

— Meglehet. Nyolczvan a biléta. Annak a duplája forint hatvan.

— Csak nem kell a dupláját fizetni? Szót értek a konduktorral. Jó ismerősöm.

Ezt Blasek ur olyan önérzettel mondta, mintha a kis viczinálison maga a kereskedelmi miniszter, vagy legalább az államtitkár lyukasztgatná a jegyeket.

A kalauz nemsokára befordult az oldalnyitogatós kocsiján. Blasek viczelesen próbált a szívéhez férközni: — Mit gondol, Pokrócz bácsi, van-e jegyem, vagy nincs?

— Már hogynye volna.

— Fogadjunk öt forintba, Pokrócz bácsi, hogy nincs.

— Nincs?

— Az a gaz stáczí csupa tréfából hamarabb eleresztette a vonatot és nem volt időm jegyet váltani.

A vége az lett, hogy Blasek ur valami három koronát szurkolt le és szidta a nagyapját annak is, aki a vasutat kitalálta.

— Mondjon már valami újságot,

Blasek ur! — veti föl a szót a jegyző, minután a kalauz odébált. — Mi újság Ladányban?

— Semmi különös.

— Az nem sok.

— Ha csak az nem, hogy a lódoktort kigolyóztuk a kaszinóból.

— Kigolyózták a lódoktort, Sefesiket, ne mondja? Hát aztán miért golyózták ki?

— Ugy tesz, mintha nem tudná!

— Biz' Isten, nem tudom, — fogadkozik a nótárius.

— Nem tudja? Hát Berényben senki sem hallott róla? Pedig kitették a Ladány és Vidékében.

— Nem olvastam. Haragban vagyok a szerkesztővel és azóta nem olvasom a lapot.

— Olvassa el. Ugy történt, hogy a kaszinó legutóbbi választmányi ülésén ez a Sefesik azt indítványozta, hogy a kaszinó változtasson helyiséget, mert kevés a mostani lakó a házában. Már pedig nem járja, hogy a kaszinó választmányában magánéredek döntsenek. Ez panama. Nem igaz?

— Szórnul-szóra igaz, kedves Blasek ur.

Sefesik azonban, ahelyett, hogy meghátrált volna, amint illik, nagy mérgében azt válaszolta a főparancsnoknak, hogy a kaszinó jelenleg az ő feleségétől bérlí a helyiségeket. Erre a főparancsnok személyes kérdésben kért szót; a lódoktor vádját aljas in-szinnuációznak minősítve kijelentette, hogy a kaszinó immár tíz éve van ebben az épületben, ellenben ő mindössze hat év előtt nősült, tehát neki erre a bérlésre semmi ingerenciája sem lehetett. Tehát őt inkorrekttséggel vádolni esztelen ség, miért is Sefesik vádjait, mint valótlankokat, önérzetesen visszautasítja.

— Képzem, a lódoktor erre meg volt löve. Mi?

— Felugrott a székre és a tüzlő-főparancsnokot meginterpellálta, hogy ugyan elvette-e volna a feleségét, ha véletlenül nem kapja meg hozományul a kaszinó bérjövendelmét?

— Ejnye, ejnye... No és?

— A főparancsnok sem hagyta magát! Képzzelheti! Ünneppélyesen tiltakozott az ellen, hogy itt egyes grófú fleczkók vita tárgyává tették az ő leg-szentebb érzelmeit és miután Sefesik még mindig okoskodott, nekiment és felpofozta Sefesiket.

— Kezd a dolog érdekes lenni. Folytassa, drága Blasek ur.

— Sefesik elment, de a küszöbről visszaszólt: „Flórián, Flórián, ezért még számolunk!”

— Ki az a Flórián?

— A főparancsnokot csufolják Flóriánnak; mert, tétszik tudni, Szent Flórián a tüzlőtök védszentje.

— Ahán!

— Mit mondjak magának? Ez a Sefesik, ez a közönséges kuruzsló, akinek diplomája sincs, mert csak egy rongyos kursmid, nyiltteret irt a Ladányi Fügylőben, amiben legazemberezte a főparancsnokot és kijelentette, hogy a főparancsnok öt hiába vágta pofon, ő ezután is emelt fővel jár, mert a főparancsnoknak nincs joga pofozkodni. Ehhez csak korrekt gentlemaneknek van joguk. A nyiltteret így fejezte be: „Ezzel az ügy aktáit lezárom. Itéljen a nagyközönség. Vederemo!”

— Azt írta, hogy vederemo!? Halatlan pimaszság!

— A főparancsnok nem hagyhatta tüzlőtisztáit becsületét a csúvában és két tisztársával, az alparancsnokkal és a csövezetővel nyomban provokáltarta a lódoktort, ki azonban gyáván meghátrált. Erre mi azt mondtuk, hogy a ki nem párbajozik, az tagja lehet a párbajellenes ligának, de nem maradhat tagja a ladányi kaszinónak. A lódoktor kidobásával pedig megüressedett a kaszinó háznagyi állása, amelyre egy-

tette. Most azt követelte még, hogy az egylet fizessen neki száz dollárt, de az egylet fűgét mutatótt.

KIS TÜKÖR.

Varju András kritikája.

Tisztított Kis tükör Ur! Halotam, hogy az magyar színészek is az Ördög erényába fáradoznak, hátt mondok kitépésztallom az magyarit. Oszt ot is votam mingyá látam it az igazzi ördög, mer hogy igen fáintos pokollszagott éreztem a hólba, de csak hogy téttem mer a színházba mán nem vot olyan szag. Oszt látam hogy ez se az magyarr ördög mer hogy horvát vot az ördög.

Oszt leültünk. De furesa volt az a színház igen. Mer hogy igen csoportostultak az emberek. Csak kértem, hogy kija aki öszebarátkoztata az embőroket csak nem az ördög? Aszonták hogy nem hanem egy nagy magyarr urr. Oszt akorr mán nem néztem mer tutam hogy bajj lesz ha én is nézem. Oszt maj hogy bajj nem let mer hogy egy uratt ma agyonn tapostakk. Halotam mikor így kajátot egy — Neköm igön régi pajtásomm az az urr, bocsjájon.

De az nem bocsjátota oszt maj hogy nem verkedés let, ha csak nem kérdi hogy kirt akarr látni. Akorr a dühöss megmonta hogy kit oszt a másikk montá hogy ő azz. Akorr huztákk fell a fűgönyt oszt nem mert töbet szónyi. Oszt gyüt egy embör, oszt még egy embör oszt egy aszony, oszt még egy embör, oszt kiment egy embör, még egy embör, oszt mögést gyüt egy embör, oszt rögvest egy másik aszony, oszt a székbü kigyüt egy embör mögest oszt ott mászkátak a színpadon háromtó hatigg.

Nagyon szépp volt az egész, de a legszob vot mikor a pénter aszonta az aszszonynakk, hogy tegye le a veszttyit. Oszt az aszony kerete magát, oszt szgyenközött. Csak tanáगतuk hogy mi lehet az oka de híjába. De oszt esondőségvel csak letete oszt akor tutuk meg hogy még szgyivellös. Mer hogy a válán egy nagy kékk fót vot.

— Mögverte az ura azér vot szgyevellös a kedvesse előt — szót a burdos aszonyom oszt igaza vot mer hogy mindig ugy forgolódót hogy a kedvesse ne tucyon meg semit. Oszt nem is tudot meg semit még az ura se.

Mög az is irdeköss vot, mikorr balli hangulag engem választottak meg.

— Gratulálók.

— Köszönöm! Sohasem törekedtem közéleti szereplésre, ánde nem térhettem ki a közbizalom óhajátasa elől. Nemde, helyesen jártam el!

— Nagyon helyesen, Blasek ur. A vonat fűtyült. Berénybe érkezünk. Itt a nóárius uram kiszállt. Kétten maradtunk. Blasek ur, miután jédarabig izgatottan fészkelődött és köhésselt, végre is hozzám fordult, mert különben, ha bennmarad a szó, megüti a guta.

— Tudja-e uraságod, ki volt ez az ember, aki innét épp mostan kiszállt?

— Megmondom, ha akarja, — loesogott Blasek ur — ez a berényi jegyző.

Nem ismeri a berényi jegyzőt? Hires firma. Tavaly még irnok volt a községházán. És tudja, minek köszönheti a szerencsétjét, hogy jegyző lehetett? Annak, hogy eltűri, hogy a feleségét a fűszolgabíró ölelgesse. Nyílt titok, hogy a fűszolgabírónak a jegyzőné a szeretője. Ezt mindenki tudja, csak a jegyző nem tudja. Hyen barom! Vagy talán nem is olyan barom, csak tetteti magát. Ki tudja különben?

Mivel erre sem szóltam semmit, Blasek ur más hurokat próbált pöngetni:

— Mit gondol uraságod, meglesse-e az öszre a választói jog? Szerintem ez nem fontos kérdés. Magyar udvartartás az kéne nekünk. Több pénz jutna az országba ezen a módon...

Még vagy husz perecz politizált Blasek ur és Ladányba ért vonatunk. Ott végre magamban maradtam...

Pipacos buzföldök közt ballagott tovább a vonat. Majd kénárga repesztáblák következtek és ahogyan pillantásom a síma alföldi rónán elkalandozott, jó messzire egy juhászt fűdöztem fel, amint kampos botjára támaszkodva a levegőbe bált. Azt hiszem, hogy estére, ha betereli a nyáját, első utja a koresma lesz, ahol pletykákat mond ismerőseiről. Mert bizonyára neki is vannak ismerősei. Nem éli már azt a komor, magányos remetééletet.

ruhába gyűtt ki oszt mindig lecsuszt a hőzentrágerjje.

Az ördög is jó vot de nem tom miyer mer hogy ugy beszét mint a töbi vagy ugy se mer hogy sok pézt kapot oszt mos aróll kóduul.

Mer hogy aszonta, hogy az ördög után hazamén. Oszt nem mónt. Oszt mos maczerálík, mér nem mén.

Oszt ijen furesa az élet. Mer hogy az is baj ha pénzzel mén az embör, oszt az is bajj, ha pézzel nem mén. Hátt csak nem tudí kiokosodnyi soha az embör.

Oszt az az érdekess az ördögbe hogy már mos mindenki csak az ördöggrölli ir oszt ugy ösze veszekedtek a magyarok mintha követt választás voná oszt nem tucyák mittegyenek. Oszt anyi nagy embör let mán it amérikában az ördög miat hogy ha kigyün Mónár maga hátt szgyivöllni fogja hogy az ördögöt csinátá legkisebnek, mer hogy mindegykinek joga van az ördögghöz csak íppeng neki nincs.

Misztör Andru Varju.

A MUNKÁSOSZTÁLYT TÁMOGATÓ PÁRT

Mit tettek a republikánusok a napszámokért.

Honfitársaink legnagyobb része, a kik ennek az országnak polgárosított szavazói, munkásemberek, akik napszámban dolgoznak s akiknek, mint munkásembereknek érdekeit elősegíteni kell. Sok szavazatuk van s ennél fogva értékesek s nagy dolgokat művelhetnek csupán csak azáltal is, ha törekvéseiket egy irányban összpontosítják. Annak a pártnak javára kell összpontosítani törekvéseiket, amelyik párt legtöbbet tett érettük, mert az a bizonyítéka, hogy az a párt az ő érdekeiket szívén viselte és hogy továbbra is támogatni fogja őket, törvényeket hoz az ő javukra s mindent, amit tehet, megtesz helyzetüknek megjavítására.

A republikánus párt képes volt megtenni a multban, teszi most is és teszi fogja a jövőben is. Bizonyosan tudjuk ezt, mert láttuk a munkásérdekekről szóló javaslatok jegyzékét.

A republikánus párt 26 republikánus államban munkairódot létesített; 23 republikánus államban létesítette a gyárfelügyelőséget; 13 republikánus államban ingyen munkaközvetítő irodát nyitott; 18 republikánus államban létesített egy kibékítő és sérelmeket elintéző tanácsot; 23 republikánus államban betöltötte a 14 esztendőn aluli gyermekeknek dolgoztatását; 24 republikánus államban a gyermeknunka idejét megszorította; 26 republikánus államban megszorította az iskolákóteles gyermekek alkalmaztatását; 18 republikánus államban megtiltotta az éjjeli gyermekmunkát; 12 republikánus államban megtiltotta a gyermekeknek a veszélylyel járó munkáknál való alkalmazását.

Ugyszintén 15 államban leszállította a nők munkájánál a dologidőt; 10 államban szabályozta a tulnsufolt műhelyeket; 17 államban azt követelte, hogy a munkások hetenként, kéthetenként, vagy havonként fizetessenek; 14 államban megvédte a munkásszövetség tagjait és 28 államban a munkásszövetségi védjegyet.

Minden párt, amely enyvit tett, megérdemli a munkásnép szavazatát s ennél fogva mi csak arra ösztönözük honfitársainkat, hogy szavazzanak *Tafta* és *Shermanra*, a republikánusok elnök- és alelnökjelöltjére, akik kötelezték magukat a párt azon munkájának továbbfolytatására, amely eredményesen volt eddig vezetve.

NYILTÉRTÉK

Válaszfele az „Órás és a közönséghez” című sorokra és még valami.

Mínt hogy Harsányi Sándor, home-steadi lelkész ur tollából a *Magyar Napilap* és *Népszava* hasábjában megjelent cikknek elé tulajdonképpen nem Harsányi Józsefet érti, de ma már körülbelül 95 taggal bíró egyházunk szeretett vezetőjét, kötelességünknek tartjuk a következő felvilágosítással szolgálni:

Mikor tiszt. Székely Sándor ur s az egyház akkori ideiglenes kurátora kiadták a kollektálói könyvet egy most már általunk is svindlernek titulált egyénnek, teljes jóhiszeműséggel jártak el. Hiszen aki pap bátyjai közötti civakodásokról, azoknak otthoni viszonyairól, családi körülményeiről oly kimerítően és részletesen s amellet ellentmondásokba nem kerülve tudott beszélni, még Harsányi S. urnak nyilatkozata után is majd-majd kétségeskedünk annak hiteltelenségéről. Hogy az illető hiteltelenségéről a reábizottakban, az már másokkal is megtörtént. De ki tehet róla, ha valaki megrögzött gazember, ha minden nemesebb érzelmeiből annyira kivetkőzött, hogy nem ártálja meglopni magát az Istent. Igaz, nem számolt el; de egyházunkat semminemű kár, avagy rövidség nem éri, mivel gyülekezetünk nagyrabecsült vezetője, felelőssége tudatában, saját szegénységéből fogja a begyűlt összeget fedezni. A Harsányi S. ur felszólalása különben is tárgyatalan, mivel nevezettnek már nincs alkalmi visszaélni a magyarság bizalmával, kezeink között lévén a kollektálói könyv több, mint egy hónap óta.

Ugy az említett cikkben, valamint nevezett lelképásztor „jóindulatából” tiszt. Székely Sándor ur ellen irányuló, s a református lakosság közt közkézen forgó röpiratféleiben „egyháztanácsosai”-ról és „hívei”-ről ábrándozik. Ő állít, de bizonyítani is kell. Kénytelenek vagyunk ez állítást megczáfolni.

T. Harsányi ur! Nagy száka az ő szemében tiszt. Székely Sándor ur és pedig az a búne, hogy még diák. Hátt őn soha se volt diák? Ő nem mondta, hogy már kész pap; de mi úgy vagyunk értesülve, hogy pápi vizsgáját is letette s így önnek erre vonatkozó sorai teljes rosszhiszeműséggel és rosszakarattal irattak.

Az meg rágalom, hogy ő magát tiszteletesnek „kinevezte”. Tőlünk e címet nem követelte meg, de nem is utasította vissza. — Őn a kákan is esonót akar keresni; mi pedig tudjuk, mi a móres.

Nem értjük Harsányi S. urat, hogy nem tanulta meg meg 40 éves kora daczára, hogy kár olyan székér után szaladni, olyan kocsira kapaszkodni, mely ugy sem vesz fel. Miért akarja ő magát nyakunkra tolni, ha kell erőszakoskodás utján is, mikor minékünk se tesszünk, se lelkünk nem kívánja se az ő személyét, se lelkész szolgálatát.

Ugy tetszik nekünk, hogy az egész hajszja közönséges kenyérrigigségre vezethető vissza, Harsányi ur pedig az ez-eltől 10—15 évi állapotok után óhajozott. Pedig változnak a viszonyok. „A régiek elmulnak, mindenek megújulnak.”

Mi azzal a lenézett, kigunyolt, megvetett, kiesufolt, üldözött diákkal teljesen megelégszünk, jobban, mint sok felszentelt pappal, s ha őn, t. Harsányi ur, az amerikai papképzési szabályzatokkal elégedetlen, tudnia kell, mi a törvényes út, álljon ki nyíltan a porondra, de rágalmazásokhoz, eselvetésekhez, fondorlatokhoz ne folyamodjék. S ha tiszt. Székely Sándor ur igehirdetése, egyházszerzése ellen a legesekélyebb kifogása van, azért van egyházi hatóság, hogy panaszára orvoslást nyerjen. Avagy erre nekünk kell ott oktani?

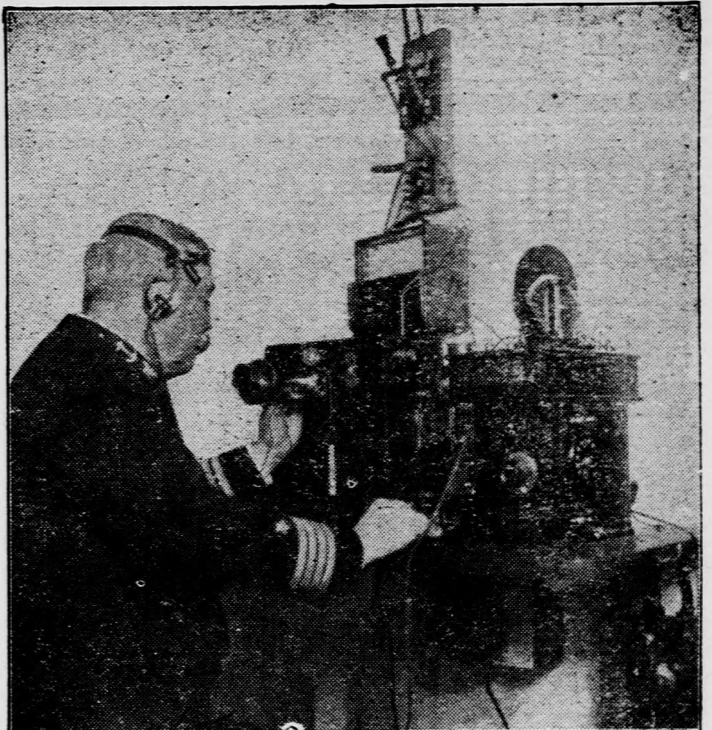
Mínt hogy pedig látjuk, hogy az összes igyekezete, törekvése oda irányul, hogy immár virágzóan mondható gyülekezetünk szétrebbentsze, annak belkékjét feloldja s a hittestvérek közötti kölesönös egyetértést aláaknázza s felbomlassza, felemeljük tiltakozó szavunkat Isten szolgájához legkevésbé illő ilyen eljárás ellen, megtiltjuk, hogy a gyülekezet tagjait bármínmű nyomatványokkal háborgassza.

Ne igyekezzék egy ember az egész Pennsylvania államot átkarolni, azt lelkiükben kielégíteni úgy is képtelen. A telhetetlenség ellen pedig prédikálni nem elég, a prédikátornak se szabad abba a búnebe esnie. Ne akarja Harsányi ur fáradsággal s keserves megkeresett kényeret másnak a szájából ki-venni. Élni és élni hagyni!

Ezekből önként következik, hogy őnt, t. Harsányi ur, végtelenül sajnáljuk. Tiszt. Székely Sándor urat pedig önzetlen szeretetünkkel, ószinte bizalmunkkal, igaz nagyrabecsülésünkkel tüntetjük ki s mint eddig, úgy ezután is, részben, viharban mellé állunk, el nem tántorodunk, de kitartunk mellett, ha kell, a vételegük. A uniontowni magyar ref. egyház szept. 6-án tartott gyűléséből: *Dienes János* főgondnok, *Szűcs Ferenc* gondnok, *Pankotay János* pénztáros, *Hegymegi János*, *Répas Pál*, *Elek András*, *Németh József*, *Szűcs István*, *Szopó József*, *Kenyhercz István*, *Zilai János*, *Vincze Péter*, *Dienes József*, presbyterek.

* Az e rovatban közlöttékért a felelőség a beküldőt terheli. A szerk.

The Radio Telephone Co. RADIO TELEFON TÁRSASÁG. New Jersey állam törvényei szerint bejegyezve. — ALAPTÖKE: kétmillió dollár. Eredeti részvényi ára \$10. Teljesen befizetve utózétének nélkül.

Ingersoll kapitány, „Bob” Evans tengernagy vezérkari főnöke, amint a tengernagy zászlóshajóján, az Egyesült Államok „Connecticut” nevű hadihajóján a „Radio Telephone” (De Forest drótnélküli telefonját) használja.

DRÓTNÉLKÜLI TELEFON-TÁRSASÁG.

MI A DRÓTNÉLKÜLI TELEFON? A telefon arra való, hogy egymástól távollevő személyek egymással személyesen beszélhessenek. Ezt a beszélgetést eddig a villamos drótok útján közvetítette. A legújabb találmány a költséges drótokat feleslegessé teszi. A villamos szikra ezután drótnélküli fogja közvetíteni a beszélgetést a távollevők közt.

MI A RADIO TELEPHONE CO.? Ez egy társaság, mely abból a végből alakult, hogy a drótnélküli távbeszélést dr. Lee de Forest találmánya alapján forgalomba hozza és az általános használatra állítja.

MI A DRÓTNÉLKÜLI TELEFON ELŐNYE? Eddig csak szárazföldön, azaz csak ott lehetett telefon útján érintkezni, ahol ebből a végből drótokat lehetett lerakni. A legújabb találmány, a drótnélküli telefon folytán az emberek ezután a vízen, a levegőben, szával mindenütt fognak egymással telefon útján érintkezni.

A TELEFON A VÍZEN. Hajótulajdonosokat a saját üzletük arra a meggyőződésre fogja kényszeríteni, hogy a hajóközlekedésnél a drótnélküli érintkezés nem nélkülözhető többé. Minden hajó, mely a tenger hullámaival átszeli, gyorsan felszerelhető a drótnélküli telefontal, minek folytán azután az ember sokkal biztonságban fogja magát érezni. A hajók a legnagyobb ködben is fognak egymással beszélgetni, egymást figyelmeztetni s így az öszszetűzés veszélye teljesen eltűnik a fontos találmány folytán. Ugyanez áll a nyílt tengeren, hol a köd eddig legnagyobb ellensége volt a biztos hajózásnak.

A DRÓTNÉLKÜLI TÁVIRO. A nagy költségek daczára már 2200 hajó el van látva a drótnélküli táviróval. A drótnélküli telefon olcsóbb is, fontosabb is, mert telefon útján a beszélgetés a drótnélküli távirót máris használják, ezt ki fogják egészíteni a drótnélküli telefontal, a többi hajók pedig belátva a drótnélküli telefon jelentőségét, inkább ezt fogják használni, mint a költségesebb távirót.

DRÓTNÉLKÜLI A TENGERESZETBEN. A világ minden hadihajója önkényesen, hogy elébb-több a drótnélküli telefont használja. A torpedófontók és hadihajók kormányosa a hadi gyakorlat alkalmával a tengernagy főparancsnoka hídján kladott rendeleletek közvetlenül a füléhez kapja és azonnal teljesíti azokat a rendeleleteket, mi sok esetben fogja eldönteni a tengeri ütközetek sorsát.

DRÓTNÉLKÜLI A SZARAZFÖLDÖN. Falvak, mezőgazdaságok s egyéb helyek, amelyek eddig semminemű összeköttetésben nem állottak egymással s ahova csak látható, vagy kocsin lehetett hirt vinni, a drótnélküli telefon útján állandó összeköttetésben lesznek egymással s ha az egyiket tűz, vagy más veszély fenyegeti, a drótnélküli telefon egy pillanat alatt segítségül hívja a távollevő szomszédokat. Ugyanez áll az egymástól elszigetelten fekvő bányákról s tényként állíthatjuk, hogy a legtöbb bányatulajdonos már belátta a drótnélküli telefon nélkülözhetetlenségét s szaporán megrendelik.

DRÓTNÉLKÜLI A VASUTAKON. A vasutakon csak egyik állomásról a másikra érintkeztek eddig a vonatok s ha egy vonat a nyílt síkon szerencsétlenség ért, be kellett menni a következő állomásra s onnan elszigetelten fekvő bányákról s tényként állíthatjuk, hogy a legtöbb bányatulajdonos már belátta a drótnélküli telefon nélkülözhetetlenségét s szaporán megrendelik.

DRÓTNÉLKÜLI A CSATAMEZÖN. Fegyvergyárlatoknál, háborukban a drótnélküli telefon nélkül a jövőben már meg sem lehet képzelni. A felszerelést egy lövon mindig tovább lehet vinni, ha a hadsereg az egyik pontról tovább indul egy másikra.

DRÓTNÉLKÜLI A SZARAZFÖLDÖN. Falvak, mezőgazdaságok s egyéb helyek, amelyek eddig semminemű összeköttetésben nem állottak egymással s ahova csak látható, vagy kocsin lehetett hirt vinni, a drótnélküli telefon útján állandó összeköttetésben lesznek egymással s ha az egyiket tűz, vagy más veszély fenyegeti, a drótnélküli telefon egy pillanat alatt segítségül hívja a távollevő szomszédokat. Ugyanez áll az egymástól elszigetelten fekvő bányákról s tényként állíthatjuk, hogy a legtöbb bányatulajdonos már belátta a drótnélküli telefon nélkülözhetetlenségét s szaporán megrendelik.

KÜLDJÉK BE TEHAT HALADEKTALANUL A RÉSZVÉNYEK ÁRÁT, VAGY IRJANAK „MAGYAR NYELVEN” BŐVEBB FEL VILÁGOSÍTÁSÉRT ERRE A CZIMRE: The Ellsworth Company, 49 Exchange Place, New York City.

AZ ÁLTALÁNOS HASZNÁLAT. A drótnélküli telefont nemcsak az használhatja, a kinek drótnélküli telefon-állomása van, de használhatják közönséges telefontal összeköttetésben. Tegyük fel, hogy Kiss András felesége Bridgeportról hazautazik Magyarországra. Az asszony már elutazott New Yorkba, mikor Kiss András még valami fontosat akar neki mondani. Kiss András New Yorkba telefonál, de innen azt a választ kapja, hogy az asszony már a hajón a nyílt tengeren van. Kiss András a drótnélküli telefon útján összekötheti magát a hajóval s ott ugy beszél a feleségével, akárcsak mellette ülne a szobában.

A FELSZERELÉS EGYSZERŰSÉGE. A drótnélküli telefon felszerelése a lehető leg-egyszerűbb. Minden ember épp oly könnyen kezelheti az apparátust, mint a régi telefont, amely, miután drót után követt a beszélgetést, csak a szárazföldön alkalmazható.

A DRÓTNÉLKÜLI TELEFON JÖVEDELME. Mindez csak azt mutatja, hogy a jövő a drótnélküli telefont. Köteteket lehetne engedélyezni arról írní, hogy a drótnélküli telefon minő jövedelmet fog hozni még akkor is, ha csak a drótnélküli telefon jön tekintetbe a többi találmánnyal való összehasonlítás mellett. Aki pénzt jövedelmezni akarja, olvassa el gondosan, amit előzőleg mondtunk már s akkor, még ha nem is rá-vez kereskedő, könnyen fogalmat fog magának alkotni a drótnélküli telefon munka-köréről s ennél fogva a mesés haszorról, a melyet feltétlenül hozni fog. Miután a drótnélküli telefon a világ legcsodálatosabb találmánya, a haszon is felülmúl minden hasznot, amelyet eddig más találmány hozott.

GYORS TISZTA HASZON. A Radio Telephone Co. nem kísérletez, hanem oly tényekre támaszkodik, amelyek gyors, azonnali haszonnal járnak. Amint minden új találmány közönséges örökösödést követ, itt is a nagy közönség örísi jövedelmét a körültekintő, becsületes, csakis üzleti alapokon dolgozó igazgatóság fokozni fogja.

A RÉSZVÉNYESEK BIZTONSÁGA. Gondoskodás történt arról, hogy mindenki, aki részvényeket vásárol, részvényének teljes arányában részesüljön a haszonban. Ez a haszon már az első felszerelés üzembeho-zaatával kezdődött s abban az arányban fokozódik, amely arányban a társaság működési köre fokozódni fog.

MI BIZTOSÍTTJA A HASZON NAGYOBODASÁT? Az a körülmény, hogy a társaság aránylag csekély tőkével dolgozik s így aránylag kevés részvényeket bocsát ki, nagyobb hasznót biztosít az egyes részvényesnek. Ez a haszon még külön biztosítást nyer abban a körülményben, hogy a társaság nem dolgozik költséges módon s hogy ott, ahol eddig semminemű összeköttetés nem létezett, s ahol csak a drótnélküli telefon nyíltja meg az összeköttetést, nagy árakat sikerül elérnie a telefon-szolgálatért.

A DRÓTNÉLKÜLI TELEFON A GYAKORLATBAN. Turner E. György, a drótnélküli távirás legelőkelőbb szakértője, egy 1908 februárius 8-áról keltezett levelében azt írja a Georgia állambeli Atlantából, hogy Montereyből összekötötte magát drótnélküli telefon útján a brooklyni tengereszeti kikötővel, hogy dr. DeForesttel beszélhessen s azt mondja, hogy minden szót oly világosan hallott, hogy jobban nem is lehet.

A tekintélyes „N. Y. Times” nevű new yorki angol napilap 1908 márczius 31-iki számában egy párisi levelezőjétől hozzá érkeztet kábelsürgönyt tesz közzé, melyben az mondatik, hogy dr. De Forest Párisban hadseregbeli és tengerészeti katonatisztek előtt kísérletezett a drótnélküli telefontal s hogy a kísérletek fényesen beváltak.

A RÉSZVÉNYEK ÁRA. A részvények eredeti ára tíz dollár volt darabonként. Ma egy részvény ára 17 dollár 50 c. De a drótnélküli telefon terjesztésével a részvények ára természetesen rohamosan emelkedni fog. Aki tehát pénzt jól akarja befektetni, az a biztonságos befektetési, teljesen részvényeket vásárolni, amíg olesk a így a legzserétebb körülmények között élő munkásembert által is megvásárolható.

A BEVÁNDORLÓ

A magyar bevándorlók és az amerikai magyarok érdekeinek szentelt folyóirat.

Megjelen minden **KEDDEN** és **PÉNTEKEN**. Szerkesztés és kiadja: **SINGER MIHÁLY**. Szerkesztőség és kiadóhivatal: **327 EAST 13th STREET, NEW YORK.** Telefonszám: **4350 ORCHARD.**

Nyugat Pennsylvaniai irodánk: **334 Helen St., McKeesRocks, Pa.** Irodavezető: **Semsey Árpád.**

Passaic iroda: **13 Monroe street, Passaic, N. J.** Irodavezető: **Rimaszécsi Szegegy Gyula.**

Trentoni iroda: **517 S. Broad Street.** Irodavezető: **Tóth Béla.**

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:
 New York város egész évre..... \$3.—
 Egyesült Államok egész évre..... \$2.50
 Magyarország egész évre..... \$4.—

THE IMMIGRANT

A periodical devoted to the interests of immigrants from Hungary and of Hungarian Americans.

Issued every **TUESDAY** and **FRIDAY**. Edited and published by: **MICHAEL SINGER.** Editorial Rooms: **327 East 13th St., New York.** Telephone: **4350 ORCHARD.**

Offices for Western Pennsylvania: **334 Helen Street, McKeesRocks, Pa.** Manager: **Árpád Semsey.**

Passaic offices: **13 Monroe St., Passaic, N. J.** Manager: **J. R. Szegegy.**

Trenton offices: **517 S. Broad Street.** Manager: **Adalbert Tóth.**

SUBSCRIPTION RATES:
 For New York City, 1 year..... \$3.—
 For the United States, 1 year..... \$2.50
 For Hungary, 1 year..... \$4.—

Entered as second-class matter January 3, 1905, at the Post Office at New York, N. Y. under the act of Congress of March 3, 1879.

Amerikai Magyar Sajtó-Egyesület tagja.
 Member of the American Hungarian Press Association.

AMERIKAI DOLGOK.

KÉNYELMETLEN SZOKNYA.

Colleys new yorki kikötőfelügyelő kedden a szabályokat be nem tartó halászbárkákat akarta összefogdosni. Helyeket azonban nem talált, hanem talált egy leányt férjruhában. Joga nem volt letartóztatni a leányt, aki eléggé elfogadható okul azt adta, hogy szoknyában nem tud eléggé ügyesen mozogni.

EVELYN NYOMOROG.

Thaw K. Harry felesége, Nesbit Evelyn testileg is, lelkiileg is teljesen összetört. Két hónap óta nem kapott a férjétől egy árva czentet sem s most a szó szoros értelmében nyomorog egy városban kívül kis vískóban. Anyagi gondjaihoz járul még az is, hogy fél a férjétől. Attól tart, hogy nemsokára kiszabadul s akkor neki végőrája fog útni. Elbújik olyan helyre, ahol sohasem fog ráakadni senki.

A MERÉNYLET.

Lapunk mult számában megírtuk volt, hogy Rosevelt Tivadar ellen állítólagosan egy merényletet követtek el Oyster Bayben. Az elnök környezete oly roppant erőfeszítést követ el a merényletnek megelőzésére, hogy szerencsésen elhárította az egész világgal, miszerint még is csak igaz valami a dologból.

TERJED A TÜZ.

Lapunk zártakor vettük az értesítést, hogy Minnesota államban, ahelyett, hogy alábbhagyna, egyre veszedelmesebben terjed a tűz. Körülbelül 100 négyszög méter földnyi területen lángban állnak az erdőszékek. A kár kiszámíthatatlanul nagy. Snow Ball és Chisholm községek teljesen elpusztultak s hasonló sors fenyegeti Aurora, Buhl, Nashauk, Wrenshall, Mitchell és vagy egy tucat más várost és községet. A hajléktalanok felszámolására eddig 20.000 dollár gyűlt össze.

GAZDAG MUNKÁSOK.

A mozdonyvezetők szövetsége elhatározta, hogy Clevelandban palotát épít magának, melynek terveit máris késznek vannak. A palota 12 emeletes lesz és egy millió dollárba fog kerülni. A szövetségnek 63.500 tagja van.

FAJOK HÁBORÚJA.

Kansas Cityben szombaton egy néger meggyilkolt egy fehér embert. Azóta forrongásban van az egész város. A négernek tudják, hogy a fehérek könnyen bosszút adhatnak a gyilkosságért, éppen azért a városban kapható összes löfegyvereket összevásárolták, hogy szükség esetén legyen mivel védekezni.

HŐSÉG.

Texas államban most van az a pokoli hőség, ami egy hónappal ezelőtt New Yorkban volt. Krawn községben kedden 112 fok meleg volt.

SZÉP AZ ÉLET.

Ezt vallotta Brooklynban Taylor Walter, egy mulató férj, addig, amíg a feleség a költséges férjét a szenes lapáltól nem kezdte a tisztességes élethez szoktatni. Amennyire azonban a férj elszokott az ivástól és mulatózástól, annyira hozzászokott az asszony a szeneslapáltól való szelidítés kísérletekhez. Szegény Taylor már annyira volt, hogy azzal felelt, azzal élend. Nem esoda hát, ha egyszer végre elhagyta a birkatürelmet és védekezett. És meglehetősen különösen védekezett. Derékon kapta ugyanis a feleségét és szeneslapáttal együtt, ahogy más ember a szivarját szokta, kihajította az ablakon. Taylor Walterné a 20 lábnyi magasságból a kövezetre zuhant, ahol halálra zuzta magát. A feleség-hajigáló férjét letartóztatták.

A MUNKANÉLKÜLIEK.

Hétfőn, a munka ünnepén, a munkanélküliek is rendeztek tüntetést. Az ember azt hitte volna, hogy a munkanélküliek csapata egy szálmalmas rongyos, éhségtől halálra csigázott tömeg lesz. Hát nem az volt. Mert a munkanélkülieket nagyobb részt hazakergették, már akinek hazája volt, a szocialisták, akik aztán tovább ünnepeltek. Mindjárt a tüntetés kezdetén Berkman Sándort, a híres anarkhista és önfeláldozó segítőjét,

Smith Máriát letartóztatták. Akkor aztán elindult a mintegy 1000 főből álló tömeg. Jelmondataikat táblákra festették, hogy mindenki olvashassa: „Munkát nem tudunk találni, koldulni nem tudunk, de ezeken a körülményeknek véget tudunk vetni“. „Szervezett jótékony van New Yorkban, de munka nincs; adjatok munkát s nem kell könyörödmányotok“. És így tovább, más eféle leleményes mondasok is voltak olvashatók. A munkanélküli tüntetők különben türethetőn módos lélegyek lehettek, mert egy elkelő zenekar hangjai mellett „márcsoltak“ és testületileg vetek magukhoz nem egyszer frissítőket. — Berkman Sándort másnap bíró elé állították, aki 5 napra dologháza bűtölte. Smith Máriát 10 dollár pénzbírsággal sújtotta a bíró.

ROOSEVELT KÉSZÜLÖDIK.

Az afrikai utazásra és vadászatra Roosevelt Tivadar erősen készülődik. Már az összes fegyvereket beszerezte. A napokban elkészült a sátor is, amiben Afrikában lakni fog. Szombaton fel is állították Oyster Bayben.

PÁPAI KITÜNTETÉS.

Pius pápa O'Connor James Albany-i plébánosnak a prelátusi címet, Delaney A. József prelátusnak pedig a pápai kamarási méltóságot adományozta.

ERDŐTÜZEK.

Minnesota állam Duluth városától nyugatra még most is egyre dühög az erdőtüz. Eddig 4000 embert tett a tűz hajléktalanná. Duluth város ezek számára 10.000 dollár segélyt folyósított és két vasuti kocsival élelmiszereket.

MARCONI NEW YORKBAN.

A drótnélküli táviró feltalálója, Marconi Guglielmo, kedden New Yorkba érkezett. Találmányának tökéletesítése céljából itt egy telepet rendez be magának.

ELFOGOTT ARANYTOLVAJ.

A Washington állambeli Seattleben a rendőség letartóztatta Beggs H. Vilmost, aki a két esztendő előtti nagy aranylopásnak egyik tettese volt. A lopást az Alaskából jövő Tanana hajón követték el. A banda egy másik tagja már régebben kézrekerült.

PÉNZ! PÉNZ! PÉNZ!

Miképp kell a megkatarított pénzt jövedelmeztenni.

A drótnélküli telefon (Radio Telephone) bámulatba ejti még Amerikát is, pedig itt már megszokták a csodásnál csodásabb találmányokat is. A drótnélküli telefon valóságos forradalmat idézett elő s néhány év múlva a drótnélküli telefon fogja urálni az egész világot: a tengert, a szárazföldet, a levegőt.

A találmány kiaknázására alakult részvénytársaság már most is haszonnal dolgozik a talványt a fizet minden részvényesnek osztalékot. Ez a haszon évről-évre nagyobbodik olyannyira, hogy néhány év múlva egynehány részvényes szép vagyont fog jelenteni. Az amerikai pénzügy világ gyorsan felfigyelt erre s így a részvénytársaságok alrendelt két újabb részvénytársaság alakult most: a Great Lakes Radio Telephone Co. és a New England Radio Telephone Co., mind-ez egy-egy millió dollár alapítással.

Ez új részvénytársaságok alakulása valószínű teszi, hogy egy részvény, mely most csak tizenhét dollár 50 cent, néhány hét múlva huszonöt dollárba fog kerülni. De lehetséges az is, hogy, mielőtt még néhány új részvénytársaság alakulna, a részvények egyáltalán nem lesznek kaphatók többé.

Aki tehát pénzt a LEHETŐ LEGJÖVEDELMEZŐBB MÓDON AKARJA GYÜMÖLCSÖZTETNI, vásároljon részvényeket, amíg egyáltalán kaphatók s amíg egynek ára csak tizenhét dollár 50 cent.

Aki ez őrjáti vállalatról bővebbet akar tudni, olvassa el lapunk harmadik oldalán levő kimerítő felvilágosítást. S aki aztán részvényeket akar venni, töltse ki az alábbi szelvényt, vágja ki, tegye a pénzzel együtt borítékba és küldje erre a címre: THE ELLSWORTH COMPANY, 43-49 Exchange Place, NEW YORK.

Es a szelvény kíváandó!

THE ELLSWORTH COMPANY
43-49 Exchange Place, New York.

Uraim!

Ezennel megrendelek a drótnélküli telefon (Radio-Telephone) kiaknázására kibocsátott részvényekből darabot, darabját \$17.50-ért s idezárva küldöm a pénzt. A részvényeket sziveskedjenek azonnal az alábbi címre megküldeni.

Név (Name)

Utca (Street)

Hátszám (No.)

Város (Town)

Állam (State)

A NAGYVILÁGBÓL.

FENYEGET A KOLERA.

Galicziában nagy riadalmat okozott a kolera híre. A rettenetes betegség ugyan is az ázsiai Oroszországból napról-napra terjed nyugat felé s már a határon levő Osztrówa községben számos megbetegedés is történt. A hatóságok a szükséges óvintézkedéseket megtették.

CSALÓ MINISZTER.

Alberti dán igazságügyminiszter a napokban leköszönt s nemsokára rá jelentkezett a kopenhágai rendőrségnél, hogy önmagát, valamint a pénzügyminisztérium és a Bondestandes Bank vezetését csalás és sikkasztás miatt feljelentse. A volt pénzügyminiszter és hivatalnokai a bank tisztviselőségével együttesen a börzén spekulált idegen pénzekkel. Nemrégiben két és fél millió dollárt vesztettek. A bank megbukott.

LESZ PÉNZ.

Törökország tudvalevőleg egy nagyobb kölcsönt akar felvenni, amit azonban kellő biztosíték nélkül nem tud megkapni. A török szultán most 2 millió dollárt jövedelmező koraunadalmait akarja zálogul adni.

HIRES MAGYAR HALÁLA.

Berlinben a napokban halt meg Klein Miksa, a magyar származású híres szobrász, 61 esztendő korában. Klein Miksa 1847 január 27-én Gönczön született. Kiképzését Budapesten és Berlinben nyerte. Kele Rómában, majd Berlinben lakott.

ZAVARGÁS.

Csehországban, Rumburghban a német és cseh katolikusok nagygyűlést tartottak, amit a szocialisták meg akartak akadályozni. A rendőség volt kénytelen közbelépni s a gyűlés rendőri fedezet alatt lett megtartva.

AZ ABRUZZÓI HERCEG.

Elkins szenátor leánya tudvalevőleg Lajos abruzzói hercegnek, az olasz király unokaöccsének menyasszonya. A hercegnek nem sikerült családjá minden tagját megnyerni. Margit özvegy királyné ugyanis a leghatározottabban tiltakozik a házasság ellen ma is. A herceg közelebb Amerikába jön és még január 29-ike előtt — ekkorra volt az esküvő kitézve — feleségül veszi a szenátor leányát.

HADGYAKORLATOK.

Németország a francia határ közelében most tartja nagy hadgyakorlatot. Itt próbálják ki az új motoros katonai élelmiszallító kocsikat. Franciaországban szintén most tartják a nagy hadgyakorlatokat. Ők meg a német határon. Néha egy-egy csapat oly közel jut egymáshoz, hogy akár átkiábalhatnának egymáshoz, ami ugyan nagy hiba volna, mert a német a franciának és a francia a németnek csak olyat tudna kiabálni, aminek a folytatása már csak baj lehetne.

EDWARD ÉS VILMOS.

A német császárnak január 7-én lesz a születésnapja. Állítólag Edward angol király akkor meg fogja látogatni. A császár bizonyára fényes fogadtatásban fogja részesíteni Edward királyt, a nagybátyját.

STOLYPIN A TOLSZTOJ-ÜNNEPEN.

Szent Pétervárotól a Suvorinszínház is rendezett Tolsztoj-ünnepet, amelyen, nem kis csodálkozására az oroszoknak, Stolypin miniszterelnök is megjelent egész családjával. Sőt a miniszterelnök meglátogatását is kifejezte azok felett az erőszakoskodások

felett, amit a vidéki hatóságok az ő külföldi tartózkodása alatt a Tolsztoj-ünnep megállítására elkövettek. A kormány csak azt akarta, hogy ezt az alkalmat ne használhassa fel a nép politikai tüntetésekre.

ELFOGOTT MERÉNYLŐ.

Konstantinápolyból kábelezik, hogy az ottani rendőség kifutó fogást tett. Elfogta a szultán ellen három esztendővel ezelőtt elkövetett merényletnek értelmi szerzőjét. A szultánnak akkor semmi baja sem történt, hanem a kísérletből néhány embert a bomba megölt.

ÁLLITÓLAGOS KÉM.

Franciaországban, Orleans városában elfogtak egy németet abban a pillanatban, amikor egy katonának pénzt adott, hogy tőle katonai titkokat tudhasson meg.

J. D. Moskowitz

OHIO ÁLLAM KÖZKEDVELT BANKÁRA ÉS HAJÓUGYÓNKÉ.

KÉT BANKHÁZ

KÖZJEGYZŐI IRODA.

A HAJÓTÁRSASÁGOK TÖRVÉNYES ÜGYNÖKE.

P É N Z K Ü L D É S LEGOLCSÓBBAN ÉS LEGGYORSABBAN A VILÁG MINDEN RÉSZÉBE JÓTÁLLÁS MELLETT.

Alapított 1898-ban.

J. D. MOSKOWITZ

1441 WEST DAKOTA STREET és KOSSUTH-TELEP DAYTON, OHIO.

DEUTSCH TESTVÉREK

BANKHÁZA

319 East Houston st., New York

Törvényes képviselő a legjobb hajóvonalnak, Hamburg, Bréma, Rotterdam, Antwerpen vagy Flumen át z Cunard vonalon.

Pénzküldemények továbbítására az óházába a legmegbízhatóbb és legbiztonságosabb mód KÖZJEGYZŐI HIVATAL.

Magyar kölcsönkötvetár, tűzbiztosítás, csomagok kizozatala és ha zasszállítása.

Levélzsim: DEUTSCH BROS., 319 East Houston st., New York.

UJDONSÁGI UJDONSÁGI

RÓTH JÓZSEF

„SZENT ISTVÁN“-HOZ CÍMZETT EGYEDÜLI MAGYAR GYÓGYSZERTÁRA

125-2 UTCZA, PASAIC N. J.

Csak itt kaphatók mindenféle hazai gyógyszerek, u. m. Mária Czell és Egrl Gyomorcsépek, Erzsébet, Liliom, Margit és Diana krémek, ugyszintén vizek és szappanok. Purgó és Erzsébet hashajtópilulák, Erzsébet-golyók, Sósboroszeszek, Bajszkötés és pedró, valódi Brillantin és Kalodant fogtisztító, Hunyadi János keserűvíz. Kaphatók továbbá valódi Róth-féle csusz és rheumua-kenőcsök és hajnövesztő. Mindenféle hazai gyógyteák és gyógyszerek egyedüli raktára. Vidéki megrendeléseket SAJÁT KÖLTSEGENEM szállítok.

SZILÁNKOK.

— Egykori kebelbarátja, *Hearst Randolph Vilmos*, kísütötte a demokraták elnökjelöltjéről, *Bryan Jennings Vilmosról*, hogy ez nyilvános koldusoknak szidta a munkásokat.

— Most pedig Bryan ur ezekhez a koldusokhoz fordul azzal a könyörgéssel, hogy válasszák meg őt elnöknek, tegyék meg — kolduskirályává.

— No, ha megválasztanák Bryant, tényleg kolduskirályává lenne, mert az az ember, aki az ő szilaj politikájával a vállalkozók megsemmisítését veszi tervebe és ezzel a tervével nyitlan kérdédk, koldusbotra juttatna mindenkit, aki eddig becsületes munkája után embernek, urnak, ez ország független és hasznos polgárának hitte magát.

— Bizonyos körökben *Zerkowits Emil* kereskedelmi tanácsos ellen megindult a hajszá. Ugy kell neki. Miért dolgozik? Miért száll síkra a magyar ügyért? Miért szolgálja lelkesedéssel a magyar gazdasági életnek anyagi s a magyarság erkölcsi érdekeit? Ha fizetését húzná és nem lenne semmi, ha az angol lapokban magyar mágnásruhában reprodukáltatná képét, ha a király kegyencéként mutatná be magát és lekenyerezni igyekeznék azokat, akiket tegnap kilökött, neki is akadnának magasztalói. *Zerkowits* azonban szerényen meghuzódik és — dolgozik. Aki dolgozik, nem lehet jóravaló ember. A máglyára vele!

— Még történnék csodák. Lapunk vezetőhelyén tárgyaljuk azt a röpíratot, melyet egy NÉMET tudós írt meg a magyar nemzet MELLETT. Ha ilyen csodák megessnek, nem szabad kétségbeesnünk Magyarország sorsán. Még Ferencz Józsefből is lehet — magyar király.

— A sötétség országában, a csárnak középkorbeli nagy birodalmában, a világlósságnak prófétája ülte meg tegnap születésének nyolczvanadik évfordulóját.

— Tolsztoj, akit mindenünnen, ahol a haladás kitézte lobogóját, üdvözöltek, Tolsztoj az ő nyolczvan éve daczára fiatalos hévvel hirdeti még most is azokat az eszméket, amelyeknek segítségével kiemelni akarja az ő honfűrsait a hátramaradottság, a baromság istállójából. És szava terjed, ha mindjárt ezerszer annyi ágyut és szuronyt állít a csár az eszme ellen. A legsűrűbb, a legsötétebb felhők sem bírják állandóan utját állni a napnak. Kell, hogy a legsötétebb és leg hosszabb éjszakát is világlósság kövesse. És ugyanezzel a törvénynek az erejénél fogva a zsarnokságnak legerősebb és legmagasabb sziklavarára is fel fogja tüzni előbb-utóbb a haladás az ő győzedelmes lobogóját. Ennek a győzedelmes örökéletű előharczósa a nyolczvanéves Tolsztoj.

HÁJÓ ÉS VASUTILEGYSÉGET VÁSÁROLNI-BÁRMELY IRÁNYBA - PÉNZT AZ Ó-HÁZÁBA KÜLDENI LEGBIZTOSABB ÉS LEGJOBB

KISS EMIL

BANKRÁNL

104 SECOND AVE. NEW YORK

TIZ ÉVE FENÁLL IRJON ÁRVEGYZÉKÉRT

Wolf Brothers & Co.

Bankers and Brokers

BANKÁROK ÉS BÁRMILY BANKÜGYNEK LEBONYOLÍTÓI.

— TAGJAI —

A NEW YORKI TŐZSDÉNEK, A NEW YORKI GYAPOT-TŐZSDÉNEK, A PHILADELPHIAI TŐZSDÉNEK, A NEW YORKI KÁVÉTŐZSDÉNEK, A CHICAGOI KERESKEDELMI KAMARÁNAK.

100 Broadway, New York
1339 Chestnut St., Philadelphia
Auditorium Pier Block, Atlantic City.

Hazai Dolgok.

A miniszterelnök sikkasztója.

BUDAPEST. Megirtuk, hogy Halász Dezső Wekerle Sándor miniszterelnök és Gogolak Károly számtanáncos nevére utalványokat hamisított s pénzt vett fel. Minap átkísérték az ügyesség Alkotmány-utcai fogházába. Mielőtt a rendőrség átvitette, újból kihallgatták, mert újabb gaszág derült ki. A főkapitány sajátírodája ugyan a meghatározottan jelentette felsőbb intézkedésre, hogy a Zala- és Zuchsmann-féle sikkasztáson kívül egyéb kár nem esett, de huszonnégy órával később már kiderült, hogy a rossz utra tért miniszterelnökségi napidijast több más bűn is terheli.

Rájötték, hogy Donáth Gyula szobrász nevére is hamisított nyugtát és hatezer koronát vett fel az ő nevében még április közepén. Hogy ezenkívül mennyit vágott zsebre a következő hónapokban, azt nem állapíthaták meg eddig. A vizsgálat nagy apparátussal folyik, a rovincsolást kínos gonddal végzik s napról-napra külön jelentést tesznek róla Wekerle miniszterelnöknek. Valószínű, hogy Halászon kívül mások ellen is megindul a vizsgálat, vagy legalább fegyelmi eljárás, mert szinte lehetetlennek kell tartani, hogy annyi hivatalos retortán keresztül észrevétlenül manipulálni lehessen.

Halász, aki egy derék számtanisztvisező fia, a börtönben feltűnő ezinzmust tanúsít. Amikor a harmadik esetre vonatkozólag kérdést tettek, ezt mondta Tóth Lajos rendőrtanácsosnak: — Beismerem ezt is. Most már semmivel se tördöm. Hiszen tudom, hogy a dolgomat közokirathamisításnak, meg hivatali sikkasztásnak minősítik, és el lehetek készülvé ötvi fogházra. Kimulattam magamat a más pénzén, mert nekem a sors nem juttatott s reparáltam az igazságtalanságot. Most jön a hosszú pihenés, szépen kurálhatom a betegséget, amit a mulatóhelyeken szereztem. Az elvem az, hogy csak hidegvér és elegancia.

Kérdték tőle a törvény értelmében, hogy óhaj-e védőt megnevezni. — Minek? — kérdezte Halász mosolyogva. — Kevesebbet úgy se kapok a tárgyaláson, ha feleség is mögöttem valami nagyszájú fiskális. Különben majd meglátom. Ebből az ügyből talán szenzációs tárgyalás lesz; ha fizet érte egy fiskális, megbízom a képviselőmmel.

A sikkasztó zsebében két korona nyolcvan fillért találtak, amint már említettük s az egész összeget egy berkocsis kapta, aki az ügyészségi fogház helyiségébe átvitte. A fiatal ember élt azzal a joggal, hogy a zöld kocsi helyett különfogaton távozzék a főkapitányságról, sőt kikötötte, hogy fiakkert hívjanak. Auer József ült a bakon, aki többször vitte már Halászt.

— Szervusz, Szepl! — kiáltott rá hetykén. — Ma nem lesz külön borral, a Kisfaludy-társaságba viszel.

Negyedóra mulva Kisfaludy fogház-felügyelő szobájában állott a bűnös dinók. Hozzáértető dr. Dési Gézárt kérték fel, hogy a védelmét vállalja el. Azt hiszik, hogy Halász nem épelmeji s az ügyvéd ezért valószínűleg kéri fogja a sikkasztó megfigyelését.

Varsányi Gyula temetése.

BUDAPEST. Meghalt egy magyar költő. Elhagyatva, észrevétlenül, rideg kórházi szobában, amint ez magyar poétához illik. Igazán nagyon kevés ember érint majd az, hogy a korán elhalt költőt Varsányi Gyulának hívták, s hogy egy csomó szép verssel — mintegy három kötettel — gazdagította a magyar irodalmat. Csak kevesen tudják, hogy örökös küzködés, ezer keserűség és nagyon kevés babér volt ezért az osztályrésze. Holttetését most kiszállították a keleti pályaudvarra, ahonnan a barsmegei családi sírboltba viszik.

A gonosz mostoha.

BUDAPEST. Súlyos merényletet követett el Rytkó Viktor ügynök a mostoha leánya, Geyer Emilia ellen. Az eset szenzációját fokozta, hogy a dolgot a főkapitányság épületében történt. Rytkó szenvedélyes szerelmre gerjedt a leány iránt, aki természetesen undorodott tőle. A mostohaapja folyton ütötte-verte a szegény leányt, aki többször elmenekült hazulról, de a brutális ember mindig visszatérésre kényszerítette. Május 1-én újabb kísérletet tett Rytkó. A leány ismét ellenkezett, mire Rytkó elszaladt a rendőrségre, ahol azt a följelentést tette, hogy mostoha-leánya ellopta a pénztárcáját. Geyer Emiliát nyomban előállították és az egyik hivatalos helyiségben szembeállították az apjával.

— Még egyszer kérem, fogsz-e szeretni, vagy nem?

— Nem, — felelte a leány.

— Akkor örökre elcsufltak, nem bánom, ha börtönbe kerülök is, — kiáltott az ügynök s egy üveg sósavat öntött a leányra. Aztán égő gyufát dobott a szerencsétlen Emília ruhájára, amely lobbot vetett és lángba borult. Fején, nyakán, hátán és mellén oly súlyos égési sebeket szenvedett a leány, hogy hetekig élet és halál közt lebegett a kórházban. A gonosztevőt nyomban letartóztatták. Most vonták őt felelősségre a büntető törvényszéken.

— Kívánja az apja megbüntetését? — kérdezte Tholt a leánytól.

— Hát apa ez? Apa az, aki nyomorékká teszi a gyermekét? Tessék rám nézni, hogy nézek ki. Tizennyolczéves vagyok és örökké csuffá, nyomorékká tett. Megszerethet engem így valaki?

Keserves zokogásba tört ki a boldogtalan teremtés. Rytkó, akit dr. Bródy Ernő helyettese, dr. Ladányi Ernő védett, részégségével védekezett, de a tanuk ellene bizonyították. A bíróság három és félevi fegyházra ítélte. Hódászy ügyész enyhének találta a büntetést és meglelebbezte.

Veszedelemes utazó-tolvaj.

ARAD. Kellemetlen kalandja volt a minap az arad—budapesti éjszakai személyvonaton egy aradi ügyvédnek, aki Budapestre utazott. Egy hírhedt utazó tündér el akarta lopni arany óránczát, de az ügyvéd még idejekorán észrevette a dolgot és sikerült a furfangos módon kiszélt tervet meghusítani. Pár nappal ezelőtt ugyanis az arad—budapesti vonalon éjjel Mezőtúrton egy elegánsan öltözködött nő szállt fel egy elsőosztályú szakaszba, ahol egy aradi ügyvéd feküdt, boldogan pihenén ki az ut fátadalmait. A nő Herczeg Róza volt. Herczeg Róza becsúszott az ügyvéd szakaszába, az alvó embert felkeltette, megölelte és megcsókolta. Ez alatt keze véletlenül az ügyvéd aranyórájához ért, de olyan véletlenül, hogy a lánc elszakadt. Ebből azután az ügyvéd nagy botrányt csinált. Herczeg Rózát Szolnokon le akarta tartóztatni, azonban az Szabolcsban, ahol rendőr egyáltalában nem tartózkodik, kiszállt s nyomaveszett. Pár nappal ezelőtt Herczeg Róza Csabán is tartózkodott, azonban a csabai levegő és alkalom nem volt kedvező, tehát átment Gyulára, ahol sok olyan dolgot mivelt, melylyel a rendőrség figyelmét is magára vonta. A gyulai rendőrkapitány Herczeg Rózát beidézte, megállapította személyazonosságát, azután szabadon bocsátotta, majd távirati uton tudakozódott a szolnoki rendőrkapitányságtól a különben szép külsejű és jól öltözködő Herczeg Róza felől, ahonnan azt a választ kapta, hogy Herczeg Róza férjétől különválva élő nő, aki bűnös üzemekért többször volt már büntetve. A rendőrkapitányság erre Herczeg Róza letartóztatását elrendelte, de a vasutak tüdőre ezt megelőzve, Gyuláról Csabán keresztül Szolnok felé távozott.

A nevelő tragédiája.

ÉRSEKUVJÁR. Tragikus körülmények között halt meg Stuben Emma nevelőnő. A szerencsétlen leány Kurczweil Gáspár ottani nagytrafikosnál volt alkalmazva és éjszaka érte utól a katasztrófa. Kurczweil leánya, a szép Annuska hajnali négy órakor felebredt és rosszulletéről panaszkodott. Édesanyja a beteg leányhoz sietett és nyomban megállapította, hogy a rosszullet a nehéz gúszag miatt van. A ház ura nője később gyanútlanul lefeküdt és csak nyolcz óra felé tűnt fel a családnak, hogy a nevelőnő még mindig nem kelt fel. Benyitották a szobájába, a honnan rettenő gázillat áradt ki, a szerencsétlen leány pedig mozdulatlanul feküdt. Orvost hívtak, aki már csak a halált konstátálhatta. Megállapították, hogy a nevelőnő maga hagyta nyitva a gázcsapot, de kizártnak tartják az öngyilkossági szándékot. St.

VEGYEN HÁZTELKET ARLINGTON, N. J.-BEN.

A BRODSKY & SOVAK REALTY CO. elárúsít 400 darab szép és magas fekvésű házteleket 230 dollártól fölfelé, könnyű havi részletfizetés mellett. HOGYAN LEHET ODA JUTNI? Az ERIE vasútvonalon az első állomás New Yorktól. ARLINGTON, N. J., City Hall-től 25 perc alatt elérhető és 10 percznyire van Newark városától. A telkek ARLINGTON állomástól 5 percznyi séta által elérhetők, avagy két és fél centért villamos viszi oda az embert. Népiskola és tűzoltó-laktanya a legközelebbi szomszédságban vannak és vízvezetékkel van behálózva az egész helység. Az utcák csemment-járdákkal vannak kirakva. A legközelebbi jövőben a telkekről robogó villamosok a Hudson River alatti McAdoo alagutal lesznek összekötve, melynek a meghosszabbításán már mostan javában dolgoznak, és annak befejeztével 5 centért lehet New Yorkba bejutni és akkor a telkek árát kétszeresen emelkedni fognak. Aki ezen telkeket megtekinteni óhajlja, jelentkezze, vagy írjon szabadvasuti jegyért a következő címre: Brodsky & Sovak Realty Co., 1389 SECOND AVENUE, — — — — — NEW YORK CITY. Minden vasárnap INGYENES kirándulás 1.30 órakor délután a 23-ik utcai állomáson.

ben Emmát Szent István napján temették el nagy részvét mellett.

Bajban a főkapitány.

HAJDUBÖSZÖRMÉNY. Itt közgazgatási szenzáció izgatja az embereket. A városi közgyűlésen a tárgyszerűen elvett Paksy Károly ügyvéd és városi képviselő szabálytalanságokkal és visszaélések elkövetésével vádolta meg Kelemen Gábor rendőrfőkapitányt. A főkapitány lemondott állásáról. A közgyűlés elhatározta, hogy fegyelmit indít a főkapitány ellen és lemondását a felsőbb hatóság intézkedéseig tudomásul veszi, egyuttal intézkedik a helyettesítésé iránt.

Legények nyájaskodása.

HIMÓD. Sopronmegye. Az elmúlt napokban a himéddi legények már igen megunták az egyhangú csendes estéket és ezért egy kis parázs verekedést rögtönöztek. A verekedésnek van egy súlyos sebesülte, aki egészen távol állott volna az esetől, mégis ő járt pőrul. Ugyanis az említett alkalommal Lakatos Imre, Kocsis Csász Józsi és még egy harmadik legény, összetűztek egy velük ellenséges lábon élő csoporttal. Ugy látszik, ezek voltak a gyengébbek, mert ellenfeleik elől Kocsis József udvarába menekültek s az istállóban levő vasvillát magukhoz ragadva siettek a harczterre. Azonban kocsis József nem akarta vasvilláját, mivel eközben az udvaron termett, ilyen harczeszköznek átengedni és a legényeket az istállóból kizavarta. Erre a legények Kocsis József ellen fordultak s Lakatos Imre fogván revolverét, rálőtt Kocsisra. A golyó Kocsist éppen az állán találta, melyet egészen szétzúzott. A súlyosan sérült Kocsist ápolás végett a kapuvári közkórházba hozták, hol az állományai közül az egészen ellapult golyót eltávolították.

Csendörök tragédiája.

LIPPA. Alios községben Faragó János és Kocsis Antal csendörök egy éjjeli mulatságból hazamenet Vada nevű éjjeli örrel szóváltásba elegyedtek. Mivel a csendörök nem voltak teljesen józanok, az éjjeli ör Faragó csendörtől szóváltás közben elvette szuronyát és őt több helyen saját szuronyával megzurta. A másik csendör, Kocsis pedig ahelyett, hogy segített volna társának, elfutott és a csendörkaszánya padlásán felakasztotta magát. A megszurtt csendör, orvosi segítség hiányában, rövid idő alatt elvérzett. A vizsgálatot megindították.

A jegyesek bérére.

MAROSVÁSÁRHELY. A városban vállalat alakult, amely a jegyespárok tájékoztatására könyvet ad ki. Berger János, a vállalat ügynöke, sok hirdetőt szerzett a Jegyesek Album-nak keresz telt munka számára. Az volt a kikötés, hogy a hirdetésért havi tíz fillért kell fizetni. Az albumot szétküldték és a hirdetőktől minden példány után külön husz filléretet követelnek. Ez a követelés ezer példánynál kétszáz koronára rug. Az album havonként négyzer jelenik meg s így az egy hónapi hirdetés díj nyolczszáz koronát tenne ki. Ezzel a nagyszabású vállalkozással a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara is foglalkozott, az anyagi romlással fenyegetett székellyföldi kereskedők pedig értekezletet tartottak s elhatározták a közös védekezést. Megbizásukból dr. Nagy György képviselő bűnvádi feljelentést tett az album-vállalat ellen. A vállalat több aradi kereskedőt is megkárosított.

Tűzhálát játék közben.

MOROVNO. Nyíramegye. A községben tragikus véget ért Masziár János községi bíró négyesztendős Rózsika leánya. A gyermek több társával a közeli erdőbe ment, ahol játékból tüzet raktak és hancuzoztak a láng körül. Hirtelen tüzet fogott a kis Rózsika ruhája és mire a közeli erdei lakból segítségére siettek, már teljesen összeégett és néhány óra mulva meghalt. Az őszszehordott gallyak még lángoltak, mikor megjelentek a szerencsétlen gyermek szülei és szivétépő jelenetek köz-

ban hazaszállították a halálra égett gyermekeket.

A város címere hamis.

NAGYVÁRAD. Érdekes vita keletkezett Nagyvárad város és a belügyminisztérium, illetve az országos levéltár között. A belügyminiszter ugyanis az országos levéltár véleménye alapján egy konkrét esetről kifolyólag kifogásolta a város jelenlegi címereit, mely az országos levéltár véleménye szerint nem egyeznek meg az 1580-ban kelt adománylevél adataival. A címervita ugy keletkezett, hogy a törvényhatósági bizottság az érmelleki részvénytársaságnak megengedte, hogy üzleti védjegyül a város címereit használhassa. Ezt a védjegyet a város felterjesztette a belügyminiszterhez, aki a védjegy használatát megengedte ugyan, de erre vonatkozó leiratában kifogásolta a városi címer jelenleg használatban levő alakját. A belügyminiszter leirata szerint a mostani címer sok tekintetben eltér a címerlevélnek az országos levéltárban őrzött leírásától. A város a leirat következtében megbízta Kószeghy József főmérnököt és Lakos Lajos levéltárnokot, hogy a város címereit a miniszter meghagyásához képest újra festessék meg. E határozatra a levéltárnok hosszabb előterjesztéssel felelt, melyben Báthory Zsigmondnak 1580-ból és II. Rudolfnak 1600-ból keit két eredeti donációs levélet eredetiben mutatta be s miután ezek a város jelenlegi címereivel megegyeznek, kéri, hogy a város mai címereinek használatában hagyják meg. A két nagypécsetű okiratot a tanács most terjeszti fel a belügyminiszterhez.

Tiszturak a kaszinóban.

NYIREGyhÁZA. A király születésnapjával kapcsolatban kínos incidens történt a nyiregyházi uri kaszinó tagjai és a tizenegyedik huszárezred

tisztikara között. Augusztus 17-én ugyanis a király születésnapjának előestéjén a kaszinó gazdája arra utasította a szolgát, hogy tüzze ki a kaszinó kapuja fölé a nemzeti színű zászlót. A szolga le is vitte a zászlót az utcára és éppen el akarta helyezni a kapu fölé, amikor odaért Lázár Kálmán, a kaszinó alelnöke, és tekintettel arra, hogy eddigelé sem volt szokásban ez alkalomból a zászló kitűzése, így szólt a szolgához:

— Vigye csak vissza a zászlót a helyére. Nem kell kitűzni.

E szavakat meghallotta a helybeli huszárezrednek történetesen arra sétáló ezredese: Kahler János és erre odament az alelnökhöz s megkérdezte tőle, hogy miért viteti vissza a zászlót. Az alelnök azt felelte, hogy eddigelé sem tűzték ki soha a király születésnapján a zászlót, tehát feleslegesnek tartja, hogy ez most megtörténjen.

Az ezredes a kapott válasz után sarkonfordult és otthagya az alelnököt. Még aznap délután levelet kapott a kaszinó választmányától Kahler János ezredestől. Ötíhnek Károly alezredestől és dr. Schön Gyula ezredorvosától, melyben ezek bejelentik a kaszinóból való kilépésüket. A főtiszteket sorra követik az ezred többi tisztjei, akik nyakra-főre küldik kilépési nyilatkozataikat. A kaszinó választmánya ez ügyben rendkívüli gyűlést tartott, melyen sajnálatlanul tudomásul vették a katonatisztek kilépését, majd pedig a következő egyhangu határozatot hozták:

Az alelnök előterjesztését, mely szerint augusztus 18-án a zászló ki nem tüzése miatt való félreértés akképpen történt, hogy nem volt tudomása a gazda korábbi intézkedéséről és hogy tudomása szerint a multban sem volt szokásban e napon a zászló kitűzése, ugyszintén ama kijelentését, hogy eljárásában semmiféle csel-

LEGOLCSÓBB ÉS LEGBIZTOSABB
HAJÓJEGYVÁSÁRLÁSRA, PÉNZKÜLDÉSRE
SCHWABACH ÉS FIA
KÉT MAGYAR BANKHÁZA
1225 FIRST AVENUE, NEW YORK a 66-ik utca sarkán.
1431 FIRST AVENUE, NEW YORK a 74-ik utca közelében.

KNAUTH, NACHOD ÉS KÜHNE
PÉNZTALVÁNYOK, HITELLEVELEK A VILÁG MINDEN RÉSZÉBE
ÖRÖKSÉGEKET ÉS KÖVETELÉSEKET PONTOSAN BEHAJTANAK
15 WILLIAM STREET = = NEW YORK.

MONOPOL KÁVÉHÁZ
RÓTH PÉTER Mgr.
NEW YORK, 145 MÁSODIK AVENUE, A KILENCZEDIK UTCA SARKÁN.
Kitűnő ételek és italok. Kitűnő ételek és italok.
A MAGYAROKNAK KEDVENCZ TALÁLKOZÁSI HELYE.
SZOMBAT ÉS VASÁRNAP ESTE ELSŐRANG U CZIGANYZENE.

FIGYELEM! FIGYELEM!
TIZEZER DOLLÁR KÉSZPÉNZT OSZTUNK KI.
A mi dohányunkból CSAK TIZ CENT egy csomag és NEM HUSZ CENT és MINDEN tizcentes csomaghoz adunk egy tikeket. Mi készpénzt adunk MINDENKINEK, aki a mi tikeitjeinket gyűjti, nem pedig CSAK azoknak, akik a LEGTÖBBET GYÚJTJÁK, és pedig:
ÖT DOLLÁR KÉSZPÉNZT 250 TIKETERT.
TIZ DOLLÁR KÉSZPÉNZT 500 TIKETERT.
TIZENÖT DOLLÁR KÉSZPÉNZT 750 TIKETERT.
HUSZ DOLLÁR KÉSZPÉNZT 1000 TIKETERT.
A mi dohányunk elsőrendű, tiszta minőségű. Magyarországból importált friss mag után mi magunk termeljük.
ALEXIS PERÉNYI
TOBACCO COMPANY
P. O. Box 1539 4551 Second Ave.,
PITTSBURG. PA.
TIZEZER DOLLÁR KÉSZPÉNZT OSZTUNK KI.

zatoság nem vezette — a választmány tudomásul veszi és nagyon sajnálná, ha ez esetből bárki téves következtetéseket vonna le.

A hiperlojalis tisztikar ezzel a nyilatkozattal nem éri be s az affér óta egyetlen katonatiszt sem volt a kaszinóban. A kaszinótagok ennek ellenére is mind kitűnő egészségnek örvendnek.

A bujtató katonai állatorvos.

PÁPA. Schmidt József tizenötödik tüzérezredbeli katonai állatorvos ellen, aki a német lakosságú községekben a magyarság ellen izgatott, a pozsonyi hadtestparancsnokság megindította az eljárást. A parancsnokság rendeletéből egy őrnagy-hadbíró érkezett ide a vizsgálat megindítása végett. Az őrnagy-hadbíró sorra beutazta azokat a községeket, amelyekben Schmidt izgatott és kihallgatja a sváb gazdákat.

Öngyilkos huszárszázados.

PÉCS. Szánthó Béla honvédszázados, aki csak a minap vonult be betegsége miatt élvezett egy évi szabadságára, revolverrel agyonlövte magát. Szánthó, aki a pécsi huszárezred legkitűnőbb lovasa volt, betegsége miatt kórházba került.

A jácusszony.

PRIVIGYE. Egy elvetemült öreg anyóka megölt egy fiatal leányt. Az áldozat Liska Anna tizenhétéves leány, aki anyaságától szeretett volna szabadulni és egy kuruzsoló asszonyhoz fordult segítségért. A kuruzsoló egy növényt adott át a leánynak azzal az utasítással, hogy igya meg a levét. Liska Anna megfogadta a tanácsot, de amint a kutyavalekot megitta, rosszul lett és pár órai kínlás után meghalt. A vizsgálat megindult.

Kitüntetett juhász.

RUTTKA. Zelko György alsószerényei juhászt, ki 35 év óta van egy gazdaságban alkalmazva, Darányi földművelésügyi miniszter 50 koronával és díszoklevéllel jutalmazta meg, melyet a kitüntetettnek szép beszéd kíséretében Motesiczky Imre főbíró adott át. Ez alkalomból ünnepély volt, amelyen Béla Henrik orsz. képviselő és Tezselszky dr. szolgabíró is jelen volt. Jellemz, hogy a tót izgatók által félrevezetett nép e szép ünnepélytől távol maradt.

Felcédelt a deres.

SZATMÁR. A jobbágyság rémét, a középkori igazságszolgáltatás eszközt, a derest léptette életbe az alsó-vissói községi bíró. Ezt a bárbar intézményt egy szerencsétlen kisbirtokon, Ganz Eliáson próbálta ki s az eredménytel alighanem meg van elégedve, mert a falusi bíró bornirt gazságának áldozata a kórházban fekszik súlyos sebekkel. Ugy történt a dolog, hogy Ganz Eliás földjéről lekaszálta a fűvet a szomszédja. Ganz tetten érte a tilosban járó embert és ahelyett, hogy feljelentette volna, megáldogolta. A tolvaj a község házára sietett és elpanaszolta sérelmét a falu bírójának, aki behívatta Ganz Eliást és megmagyarázta neki, hogy önhatalmulag bíróságot nem szabad.

Huszonöt botütésre ítélem, — jelentette ki a böles falubírója és intett a szolgáknak, hogy hajtsa végre az ítéletet.

Deresre húzták a delikvent és az alkalmi bakó kegyetlenül kimérte a huszonötöt. Vérző sebekkel vitték el Ganzot a lakására, ahol állapota olyan súlyosra fordult, hogy a szatmári kórházba kellett szállítani.

Rózsa Sándor unokája.

SZEGED. Az alma nem esik messze a fájától! — tartja a példaszó s ennek igazságát bizonyítja az a tárgyalás, amely a szegedi törvényszéken folyt le. Horesnyi Imre többszörösen börtönviselt ember ült a vádlottak padján. Horesnyi Imre akármikor szabadult is ki, még aznap újra lopni indult. Így mikor a legutóbbi fegyűzést is leülte az utolsó napig, körutrá indult. A vásárhelyi tanyákban kezdte el. Éjszaka 11 órakor belopódzott Papp Imre portájára. A gazda lova az istállóban volt, s mikor a gazda lefeküdt, Horesnyi Imre befogta az udvaron álló kocsiba a lovat, aztán elvágott Szeged felé. Baktóban összeszedte Pintér Mihály lekaszált luczernáját s kocsira rakta. Szegedre érkezett, Minda Antal portájáról — aki a felsővárosi deszkástemető mellett lakik — libagógást hallott Horesnyi. Bemászott és kiszállította Minda összes libáit: huszonegy darabot. Gerliczy Ferencz egy libát kórházba ellopott egy kocsit és egy lovat. Végre is a hódmezővásárhelyi rendőrség elfogta. A megtartott tárgyaláson Horesnyi elmondta viselt dol-

gaikat. Csak a szegedi 21 liba elemelését nem vállalta.

— Hát nem tud maga megjavulni? — kérdezte Hevessy Kálmán elnök.

— Nem. Nem tudok, muszáj lopni, mihielyt kiszabadulok.

A szegedi törvényszék négyévi fegyházra ítélte a tolvaj Horesnyi Imrét, aki anyai ágon unokája Rózsa Sándornak, az Alföld leghíresebb haramiájának.

Bűnbánó község.

ZÁGRÁB. Most két hónapja, báró Rauch Pál emlékezetes körutja alkalmával, Károlyváros lakossága hevesen tüntetett a bán ellen. Két koalíziós képviselő, dr. Lukinics és dr. Vinkovics élesen kikelt Banjavics károlyvárosi polgármester ellen, aki szállással szolgált a bánnak. E támadás következtében a polgármester és az egész városi tanács lemondott, amire kormánybiztost neveztek ki a városi ügyek vezetésére, egyben pedig, rendőri okok következtében, felfüggesztették a hetivásárokat. Ez a büntetés nagyon érzékenyen sujtotta a károlyvárosiakat, akik hossz-száz huza-vona után végre négyülést tartottak, amelyen előbb kikelték Lukinics és Vinkovics ellen, majd pedig küldöttsegileg a kormánybiztos elé járultak, megkérve őt, hogy járjon közbe a hetivásárokat felfüggesztő rendelet visszavonása érdekében. A kormánybiztos elfogadta a deputációnak bocsánatkérő mentegetődzését és telefon után nyomban közbenjárt a kormánynál, amelynek hozzájárulásával aztán megengedte, hogy a hetivásárokat újra megtarthassák.

Szétugrasztott kártyabank.

ZOMBOR. Szenczációs leleplezés tartja izgalomban egész Bácskát. A csendőrség Csurogon egy razzia alkalmával tiltott szerencsejátékot kapott egy csomó bácskai urat. A bankban abban a pillanatban, amikor a csendőrség meglepte a hazárdjáték híveit, tizenötezer korona volt. A csendőrség a bankot nyomban lefoglalta. A szerencsejátékosok ellen megindították az eljárást. Hír szerint több bácskai előkelő ember kompromittálva van. Bácskában általán divatos a nagyban folyó szerencsejáték, s az utóbbi időben több leleplezés történt. Ekkora összeget azonban egy bankban se találtak, mint a csurogiban. Zomborban izgatottan tárgyalják a csurogi bank szétugrasztását, mert azt hiszik, hogy a leleplezésnek még kinos és szenczációs folytatása lesz.

ANYA ÉS FELESÉG.

Háborúság Vay gróf ravatalánál.

Az augusztus 27-éről keltezett magyar lapokban olvassuk:

A törvényszéki orvosi bonczani intézet morguejában ma délelőtt boncolták fel gróf Vay Lajos holttestét. A grófot vasárnap délelőtt a belvárosi kello közepén egy örülten száguldó motoros bicikli elgázolta s tegnap reggelre a hirtelen támadt komplikációk következtében meghalt. Halála nyomán éles és kiméletlen harez indult meg az anya, özvegy gróf Vay Józsefné és a szerencsétlenül járt gróf törvényes, Isten és ember előtt törvényes felesége, gróf Vay Lajosné, született Tasnády Rozália között. Az öreg grófné volt az első sző és rettenetes vád volt ez fia özvegyen maradt felesége ellen. Azt mondotta róla, hogy cseléde volt, hogy ráakgatta magát a grófra, hogy elcsábította, hogy kényszerítette a házasságra, mindezt azért, hogy grófné lehessen. Az anya még azt sem akarta megengedni a feleségnek, hogy fia temetésén megjelenhessen.

Másnap az egyik budapesti lap szerkesztőségében megjelent özvegy gróf Vay Lajosné Tasnády Rozália. Gyászruhába öltözött, kisorszemu, megtört, gyenge és fiatal asszony. Okiratokkal, levelekkel és becsületes igazsággal védekezett az öreg grófné súlyos vádjai-val szemben. Szélesen és szomorú történetének legkezdetére visszamenőleg ismertette a tényállást és az ő ismerte-

tése egészen más szint és formát ad gróf Vay Lajos tragédiájának.

— Szerencsétlenül járt férjem édesanyja, özvegy gróf Vay Lajosné tegnap, a gyász első és legsúlyosabb napjában nyilatkozott „A Nap”-ban és súlyosan megtámadott. Nem a védekezést tartom szükségesnek, hanem az igaz és való tényállás felderítését. Azt mondotta az özvegy grófné, hogy szegény férjem idegességének és szórakozottságának lett az áldozata, a szórakozottságának és idegességének pedig szerencsétlen családi állapota, vagy talán én voltam az oka. Azt mondotta, hogy családi ügy és mégis nyilvánosságra való, hogy én tettem tönkre a fiát. Hát ebből egy szó sem igaz s ezért akarom, hogy a teljes igazság derüljön ki.

— Azt mondja az öreg grófné, hogy tizenkét évig boldog házasságot élt a fia. Nem áll. Tizenkét évvel ezelőtt elhunyt férjem, gróf Vay Lajos, aki akkor nagyjövedelmű vivómaster volt, megismerkedett és beleszeretett egy Czuhur Teréz nevű leányba. Hogy ki volt ez a Czuhur Teréz, arra csak annyit mondhatok, hogy gyilkosság gyanúja miatt egy izben le volt tartóztatva, mert Czuhur Teréz volt Kispesten egy nyilvános házuk. Ide egy éjszaka betévedt egy marhakereskedő, akit másnap holtan és kirabolva találtak. Czuhur Teréz és a házukban lakó leányokat le tartóztatták, majd szabadon bocsátották. Hogy gróf Vay Lajos egyáltalában nem élt boldog házasságot ezzel a nővel, arra elég bizonyosság az, amit egyik bizalmas barátjának, lovag Zolnay Viktornak esküvéje után negyedsnapra mondott: „Viktor, — mondotta — én el vagyok veszve! Ez a házasság a végzetem!” Anyira nem volt a házasság „boldog” és „tizenkét évig tartó”, amint ezt az öreg grófné mondotta, elég bizonyíték, hogy férjem nem is élt együtt a feleségével, sőt amikor az megismerkedett egy gazdag és fiatal huszestendő jogászszal, egészen el is hagyta.

— Férjem ekkor hazaköltözött édesanyjához, az öreg grófnéhoz, mert felesége, Czuhur Teréz mindenét, még az utolsó pipáját is elvette tőle, nem is szólva gazdag fegyverfelszereléséről, amely a kenyérkeresethez tartozott, s melyet hűtlen felesége szintén elvett tőle és így elűtötte a kenyérkeresetétől. Czuhur Teréz, amidőn új barátjával, a fiatal jogászszal élt, kellemetlen volt neki a férjemmel való további házassága is és minden áron válni akart. Mint-hogy szegény férjemnek egy krajezárja sem volt, ő maga vett egy ügyvédet, dr. Fráter Bélát és azzal a gróffal, akkor még férjével válopört indított saját maga ellen hűtlen elhagyás címén. A budapesti törvényszék hűtlen elhagyás címén mondotta is ki a vádlást.

— Hét esztendővel ezelőtt történt. Gróf Vay Lajos, akit felesége ekképpen hűtlenül elhagyott, hazaköltözött az édesanyjához. Tizenöt éves voltam ekkor; nem cselédnek vettem a házához a grófné, bár azt sem szegyenleném. Elszegényedtem, de jó családból való vagyok. Otthon teher voltam, hát feljöttem Budapestre s itt a grófné szerény fizetéssel a házhoz vett, minthogy elhatároztam, hogy minden munkát szívesen elfogadok. Tizenöt éves voltam, az első és hűtlen feleségtől válófélben levő gróf pedig negyvenkettő. Nem áll tehát az, hogy én csábítottam volna el a gróft. Egészen megfordítva áll a dolog. Szó mi szó, én is megszerettem Lajosomat, ő is engem. Szeretünk egymást komolyan, nagyon és becsületesen. Gyermekünk született. Kis leány, akit férjem imádásig szeretett. Közben 1907. évi december 19-én mondtatta ki a bíróság a vádlást és másnap elvett volna a gróf, de nem volt pénzünk.

— Ebben a hónapban, augusztus 3-án végre megtörtént az oly régóta óhajtott házasság egyik budapesti anyakönyvvezető előtt. Emerich Gottfried fővárosi hivatalnok és lovag Zolnay Viktor voltak a tanúk. Isten és ember előtt férj és feleség lettünk. Hogy nem laktunk együtt, annak az volt az oka, hogy nem volt pénzünk la-

szemben egymással és nem nehéz megállapítani, hogy a szív, az emberi igazság és a magyar törvények szempontjából kinek van igaza.

ANGOL-MAGYAR LEVELEZŐ ÉS HÁZI TITKÁR... Irta: LIGETI IMRE, hírlapíró. Az amerikai magyarság már régen érzi a hiányát egy minden, az amerikai életben szükséges tudnivalókat magában foglaló praktikus könyvnek, mely bevezeti az amerikai üzleti és társadalmi szokásokba s felvilágosítja ügyes-bajos dolgaiban. Ezt a hiányt van hivatva pótolni e hirdett és SAJTÓ ALATT levő mű. — E könyv tartalmaz mindent, amire az amerikai magyarnak az életben szüksége lehet. Magán- és üzleti lelminták angolul és magyarul. Nyelvleckék. Hogyan kell amerikai bíróságok, hatóságok előtt eljárni, házassági, házalási, korre-maengedélyt szerzeni stb. — A könyv vaskos, diszes kötet lesz, kemény táblába kötve. — ÁRA 1 DOLLÁR. — Megrendelések a pénz beküldése nélkül a következő címre küldendők: EMERY LIGETI 128 E. TENTH ST., NEW YORK.

TÖKE: 100.000 dollár. FELESLEG: 500.000 dollár. Elnök Sand. B. Price. Aleln. I. L. Peck. Pénzt. H. C. Shafer. Hely. pénzt. Jas. Blair jr. SCRANTON SAVINGS BANK 120 és 122 WYOMING AVENUE, — — — SCRANTON, Pa. Alapított 1867-ben. Alapított 1867-ben. ESZAKKELETI PENNSYLVANIAI LEGRÉGI TAKAREKPÉNZTÁR. Ez a bank elősegíti az embert a takarékoskodásban. Kamatokat januárius 1-én és július elsején kifizeti. BÉTÉTEK ELFOGADÁSÁRA SZOMBAT ESTE HÉT ÓRÁTÓL NYOLCIG NYITVA VAN.

Lehetetlennek hitt Dolog elerve. Igentisztelt Doktor Úr! Én már azt hittem, hogy nekem lehetetlen lesz még valaha egészségemet vissza kapni, A mennyit én orvosoltattam magam, az már sok volt, s már barátaim és ismerőseim is azt hitték, hogy itt kell hagynom a világot. Nagy mértékű szívbajom és oldalfájásom már testben és lélekben összetörtött egészen. Mint a fuldokló ember kap a szalmaszálhoz, úgy menekültem én is végső kétségbeesésben Önhez, és ezen lépésemmel köszönhetem életemet, mert Ön bajaimból rövid idő alatt teljesen ki-gyógyított s ma tökéletesen ép és egészségesnek érzem magam. Hogy találjak szavakat, Önnek ezen jószágát és nagy, mely tudományát megköszönni? Arra kérem jó Istenünket, hogy tartsa meg Önt az emberiség és szenvedő honfitársainak javára még sokáig, nagyon sokáig. Beteg honfitársaimnak pedig őszintén és tisztán szívből tanácsolom, hogy bár mily bajban szenvedjenek is, ne panaszolják magukat hozzá nem értő orvosokkal, de forduljanak azonnal Önhez, s az Ön nagy tudománya segíteni fog rajtuk bizonyára. Tisztelettel vagyok Gerliczy Gergely Pottsville, Pa. 813 Clarence Ave. A nagy tudományú orvos segélyének igénybe vételét ajánljuk minden betegnek. A Collins N. Y. Medical Institute 140 West 34th St. NEW YORK.

PRÁGER JÓZSEF MAGYAR ÜGYVÉD, JOGTANÁCSOS ÉS KÖZJEGYZŐ. Főiroda: 28 BROADWAY, NEW YORK. Filóiroda: 238 E., 14-K UTOZA, 11-K amszt., ahol naponta estl hat órától kezdve találhatók. ELVALLAL BARMILY PERES ÜGYET MELTYANOS ÁRAK MELLETT.

Alapított az 1889-ik évben. Egyesült orvul. JACOB KLEIN MAGYAR BANKHÁZ, HAJÓJEGY- ÉS KÖZJEGYZŐI IRODA. A PENNSYLVANIA VASUTTÁRSULAT EGYEBÜLI MAGYAR FÜGYÖNKÖSEGE 1340 PENN AVENUE, PITTSBURG, PA. 207 SIXTH AVENUE, HOMESTEAD, PA. KOLDUNK pénzt az ó-határho gyorran és biztosan: a legrovidebb időn belül kárhányt a pénz hitelintézet igorán vevőket postal faladó-vevény. VÉBŐNK ÉS ELADUNK külföldi pénzeket, Pennsylvania állam bankháza-nak nagy szá-mú lízájak el hasai pénzzel. Pénzeiket elfogadjuk megtrés véget és fieszták kamatait; bírányá-gúral hajpazók bármely hasai bankban, vagy a Magyar Királyi Postakárpénztárban és beszeresít az eredeti betétkönyveket. ELADUNK HAJÓJEGYKET bármely hajóra a hajótársulatok eredeti iratai és nagy kitér-fésűt fészak-átvételűkű forra sziszak mindent a kellei védelmen részeseink. JOGI, KATONAI, telekkönyvi és hasai peres ügyekben aszaktírellemmel gyorran és pontosan járunk el. ELFOGADUNK betéteket a Duquesne Magyar-Amerikai Takaré- és Hitelintézet javára is. The American Savings & Trust Co., Duquesne, Pa. ALAPTÖKE ÉS FÖLÖSLEG \$175.000.00. Allami ellenőrség alatt álló takarékpénztár négyarazalékos betétszámlára, hol a magyarság kamatoztatás mellett a legbiztosabban őrizheti meg pénzét. IRJON ÁRJEJYZÉKÉRT E CZIMRE: JACOB KLEIN 1340 PENN AVENUE, PITTSBURG, PA.

S Z A B Ó L A J O S POSTAMESTER CHROME, N. J. ÉS VIDÉKE Egyedüli magyar közjegyzője. Hajó- és vasuti jegyek törvényes ügynöke. Pénzszállítás Európa bármely részébe. Az Egyesült Államokban engedélyezett Money Orderon szállítok, hol \$10.000 óvadék van letéve. Minden reám bízott törvényes ügyeket a legszakszerűbben elvégzek. Tanácsot és utbaigazítást ingyen adok. Czím: LOUIS SZABÓ, CHROME, N. J.

SZOMORU NAPOK.

REGÉNY.

Írta: Jókai Mór.

[Tizennegyedik folytatás.]

Széphalmi odaborult a néma beteg vánkósára s ott zokogott keservesen.

Az ifju ekkor felállt és kezébe fogva az öreg kezét, lángoló szemeit annak szeméibe mélyeszté s lelkesült hangon szóla hozzá, ki a pokol minden kinjait látszott keblében viselni:

— Ha most valaki ide jönne önköz és azt mondaná: ime, azt az elvetett gyermeket, akit ti holtak, megöltnek akartatok hinni, akinek születését megátkoztátok, haláláért imádkoztatok, én visszaadom titektek: mit éreznétek önköz erre?

A beteg oda vonta az ifju kezét ajkaihoz, s erőszakosan felemelkedé ágyában, ajkai nyitva voltak, nyelve rebegett valamit, ami érthetetlen szó volt, míg Széphalmi kábultan tekinté reá, s hajában markolászott mintegy esztelenül.

Az ifju keblébe nyult, s kivonta onnan ama kis nefelejtséssel és rózsabimbókkal himzett főkötőt s felmutatá azt a két férfi előtt.

— E főkötőcske kedves viselőjét ha visszaadná valaki titektek, ha azt mondaná: ime, megmaradt egyetlen vigasztalótok, az égől küldött angyal, a kiből megnyugodjatok újra, megmaradt, felnőtt oly széppé, oly szelldé, aminők az angyalok, akik a földre szállnak.

Az apa e szavaknál az idegen lábait előtt térdelt, s annak kezét csókolá magánkívül, míg az őz Hétfalussy erőszakos vonaglással veté fel magát ágyából s megragadva kezével a kis gyöngyfejkötőt, megszólt sikoltva:

— Eliz!...

Az orvoság hatályos volt. Ime, az öreg ember felült és visszanyerte szavát.

Az összeroncsolt, roskatag őz ember erőszakosan ragadá meg reszkető kezével az ifju karját, míg annyira fel birt azon kapaszkodni, hogy ajkaival a kis főkötőcskét érinthet.

— Eliz. Eliz. Ezt viselte. Olyan szép volt...

— Hol van ő? — nyögé Széphalmi, arcát eltakarva kezével.

— Most is olyan szép. Jó helyen van. Szerető atyára talált, aki őzi, mint szemefényét. Szép és okos. Gyönyörű kék szemei, mint az ég. Ártatlanság és jószág világol bennük; finom ajka oly parányi, mint egy eperszem; ha mosolyog, szép arcán gödröcskék támadnak.

— Igen! Igen! Hyen szép volt ő! — líheg Széphalmi; az idegen kezét szorítva szívéhez.

Az öreg Hétfalussy pedig feült ágyában és ki akart lépni onnan.

— Megyek. Érte megyek. Vezessen ön hozzá. Elhozom őt.

— Csendesem, uram. Maradjon ön fekvé. Gondolja meg, hogy én orvosa vagyok, s gyógyszernek nincs vége. Ön még sokáig fog ágyában feküdni és nem fogja látni unokáját. A leánykát szeretik ott, ahol van. Fogadjon apja csupa merő szeretet; ön pedig csupa gyűlölet. E rossz betegségéből ki kell önnek gyógyulnia előbb.

— Minő betegségemből? Én nem vagyok többé beteg. Én meggyógyulok.

— A gyűlöletből. Önnek van egy eltaszított fia, ki e perczben talán a vesztőhely szélén áll; ön rá sem gondol arra; önnek a szívében még kemény kövek vannak. Ezeket a követeket kell előbb összemorzsolni, uram, ezeket felolvasztani. Majd ha önnek fia itt, ezen a helyen fog állani, és ön kinyújtja elé karjait és azt mondja: „én gyermekem, akkor lesz ön meggyógyulva, akkor mondhatja: én nem vagyok beteg.

— Én ne látssam addig gyermekemet, — szolt rimánkodva Széphalmi.

— Uram, ön nagyon követelő.

— Kérjen tölem akármit, parancsoljon vagyonommal; vagy ha nem hozhatja ide leányomat, vezessen engem oda, hogy én láthassam, ne mondja meg neki, hogy én vagyok az atyja. csak ugy beszélhessek vele; követeljen ön bármilyen díjat e szolgálataért, nekem nem lehet az elég nagy.

— Uram, én nem vagyok szemfényvesztő, aki önnek a vagyonában osztozni jött. Én csak egy díját tudom annak, hogy önök elvesztett gyermekét visszahozzam, és ez az, ha önök visszahozzák azt a fiut, akit elűldöztek a ház-

tól. Nekem csodálatos kívánságaim vannak, de maradok mellettük.

— És ha nem tudók azon ifjut megmenteni?

Az ismeretlen vállat vont, összehajtogatá a gyöngyös fejkötőcskét, visszatette keblébe s hidegen válaszolt:

— Akkor a titok az enyim marad s önök soha sem fogják megtudni, a leánya hol van?

Az öreg Hétfalussy susogva mondá vejenek:

— Adj tollat és papírt.

Az bámulva néze reá, mintha nem értené.

Az öreg nyugtalanul sürgeté.

— Told ide az asztalt és adj íróeszközöt.

Midőn a kívántakat megkapta, az idegennek inte.

— Hallgassa ön, uram, amit irok.

Azzal fölemelkedé ágyából, kezébe vette a tollat s reszkető betűit leírta vele az összehajtott levélre:

„Nagyságos Vértessy tábornok uramnak.

Uram! Isten csodája által az órában visszanyertem nyelvem beszédét és ujjaim érzékenységét: a legelső szó, a mit leírok, amit kimondok, önhöz szól, önhöz, akinek annyi méltó oka van engem gyűlölni, és az a szó „kegyelem”. Kegyelem annak az én fiannak, aki iránt én magam nem ismernék kegyelmet soha! Kegyelem öntől, aki mint bíró nem adott kegyelmet soha senkinek! Ön jól tudja, hogy ami büne van e gyermeknek, az mind az én bűnöm, hogy az én üldözésem vadítá el őt az életben s tette oly elkeserültt őt, ki oly jó volt, hogy a haragos tekintet is fájt neki. Látssa ön, uram, azt az embert, ki önt egyedül merete büntetlen bántani, maga előtt a porban feküdni, és legyen irgalommal hozzá. Ne legyen ez irgalom az ön vasjellemű roszda, mutassa fel ezt a levelet a világ előtt; és mondja azt: „ime, halálos ellenségem sirt előttem a porban, hogyne hajoltam volna le, hogy őt fölemeljem.” — Önnek sorstól megalázott, örökké hű szolgálója, Hétfalussy Benjamin.”

— Látja ön e levelet, uram? — kérdezé az öreg, az ismeretlenhez fordítva arcát.

Volt szemében egy pár könyv.

— Köszönöm, — rebegé az ismeretlen, és sietett azt maga összehajtani és lepecsételni.

— Széphalmi kézbesítendi azt.

— Nem, uram. Magam viszem el azt.

— Ön maga? De hát kicsoda ön?

— Azt majd egyszer — talán — meg fogom mondani.

Az öreg megfogta az ifju kezét két kezével s megszorítva azokat melegen, elérzékenyült hangon rebegé:

— Isten — legyen önnek — segítség.

Doktor Sarkantus ebből a perczben nyitott be az ajtón s elbámult, amint az öreget beszélni hallotta, amint látá, hogy jobbkezelével címet ír a levélre, és az indulat miatt egész arca fel van hevülve. Ez csodálatos delejés volt.

Odament az ifjuhoz s tisztelettel meghajtván magát előtte, mondá:

— Moszj, vuz ét ön ánsántör!

— Meglehet, hanem beszélhetünk magyarul is, — szolt ez mosolygva.

— Hát ön nem francia? — kérde ez megdöbbenve.

— Miért? Ha valaki Franciaország-ból jó, nem következki mindjárt, hogy francia.

— Annál jobban örülök, kedves collega uram. [Eszébe jutott, hogy az imént magyarul biztában azt találta mondani, „ördög a collegád, nem én”.]

— Csak adjon kegyed a betegnek erősítő szereket, az nem rontja az én kúrát; néhány nap múlva majd visszaterlek, akkor ugy hiszem, teljesen fel fog üdülni. Addig bizunk Istenben.

A fiatal ismeretlen sietett kocsijá-hoz; az ifju Széphalmi kikísérte. Minden ember, aki látta az imént oly bágyadt betegét, most oly izgatott, átváltozott kedélyvel, kipirult arczzal előjönni, bámulá e csodaorvos, ki ujja hegyével, lehellelével gyógyít, s azt sugdosá feléle:

— Ez egy bűvész!

Vértessy tábornoknál jelentkezik az ismeretlen.

Mondják, hogy most éppen nincs hivatalos órája; ilyenkor nejjél szokott lenni.

Azt feleli, hogy annál jobb; neje előtt még örömebb szól vele.

A tábornoknak bejelentik azt a furcsa kívánságot, ami annak annyira megtetszik, hogy engedelmet ad az idegennek a bejöhetsére.

Csinos, udvarias ifju áll meg előtte,

bátran köszönti őt, illedelmesen az urnót; kezében kis katonasípka van, vékony aranyzsinórral, járása, magatartása tanúsítja, hogy valaha katonának nevelték.

— Bocsánat, tábornok ur, hogy önt ilyen sürgetve háborítom, s legkellemesebb perczét rablom el: de az ügyben, amelyért jöttem, veszélyes a késedelem. Az én nevem Kamienszky gróf, Lengyelországból jövök, s kérelmet hozok bizonyos ifju Hétfalussy ügyében, ki megszökött a hadseregtől, mivel hiedelme szerint kapitányát meglötte.

A tábornok arca egyszerre elhidegült. Az a vasöntött szobor lett belőle, ami ott künn szokott lenni.

— Kivel a kérelem?

— Ugyanazon főtisztól, akinek a golyója szánya volt. A golyó nem talált, fennakadt a zsinórzatban; különben jól volt czélozva, harmincz lépésnyirel éppen a szív középebe.

— S mit akar e főtiszt?

— Kegyelmet a szökevény számára. Elismeri, hogy ő hibázott; megsértett egy nőt, én bizonyosan mondhatom, hogy megsértette, mert én testvére vagyok azon nőnek; s most azzal teszi jóvá hibáját, hogy maga kér kegyelmet azon férfinak, ki e sérelmet megtorolni előállt.

— Kérni nem elég; mit mondhat védelmére?

— Bizonyítja, hogy ez ifju példánya volt a katonai becsületességnek, bátorságnak és jó erkölcsnek, társai bálványozták, tisztelték szerették s egyhangulag csatolják óhajításukat az övéhez, hogy mentse fel büntetése alól. Mindazokról, amiket mondtam, im leveleket hoztam magammal, tessék áttekinteni.

A tábornok átvéte a leveleket, végigtekinté. Nem egy régi bajtárs, kedves ismerős nevével találkozik azok között.

Az ifju valló mondott. Mit használ. Csak a kötelesség lesz általa súlyosabb.

— Uram, — szolt a tábornok a leveleket összehajtogatva s hidegvérrel asztalára téve. Önnek tartásából és modorából azt sejttem, hogy önt katonának nevelték.

— Helyesen, tábornok ur; gyermekéveimet katonai nevelésben töltém, s még nem rég katoná voltam.

— E szerint van önnek fogalma azon szükegről, mely a katonáéletben a fegyelem szigorú kezelését kényszerítse, gő teszi.

— Jól ismerem azt, nem is az elől hagytam el e pályát. Ha az, akéhez ez ügyben beszélék, azt mondia előttem: „bíró vagyok”, ugy elvesztettem az ügyet és visszavonulok; de én embert keresek, uram, embert szívvél, emberi érzéssel megáldott lényt, és ahhoz akarok szólni.

Az idegen oly szivrehatóan tudott kérni nagy sötét szemével, hogy a tábornok félrefordítá tőle tekintetét.

Az ifju mintegy biztatást, reményt keresve tekinté ekkor a tábornok neje felé, s az oly buzditón inte rá vissza szép, derült szemével, hogy ne féljen, hiszen ketten vannak.

A tábornok hirtelen odafordult most az idegenhez:

— Tudja ön, hogy engemet a közelében minek neveznek? csufásból, vagy félelemből, vagy megtisztelésből, az mindegy.

— Tudom, uram. Az ön neve „vasember”. Hanem hisz a vas is megolvad a kohóban.

— Gondolja ön, hogy van ilyen kohó a világon?

— Reményem. Még egy levelem van önhöz. Ezt kellett volna legelőbb mutatnom; de azt hagytam legutoljára. Az irás ismerős lesz ön előtt. Vegye át és olvassa el.

A tábornok megdöbbenve vevé észre a levél czimén az ismerős irást. A kéz kissé reszketett, amely azokat most leírta, látszott a kuszált vonásokon; de mégis rájuk ismert.

El is halványult bele.

Felnyitá a levelet. S mindjárt az első sornál ugy elfogódott, hogy szemei azon maradtak.

— Olvassa, tábornok ur. Olvassa fenhangon, kérem, — susogá az idegen — hadd lássuk, nem olvad-e meg a vas is?

A tábornok merően rászegézte szemeit az ifjura, azután csendesen végigolvastá a levelet, akkor összehajtotta azt, s keblébe téve.

Azután sokáig gondolkozott merően az ablak felé fordulva, szótlanul.

Egyszerre visszafordult ismét az ifjuhoz e szavakkal:

— Uram, gondoljon ön ki valamit, ami által ez embert meg lehet menteni. Találjon bármilyen utat és módot megmentésére, mely a katonai becsülettel összefér és én követni fogom.

[Folytatása következik.]

THE YOUGH NATIONAL BANK of CONNELSVILLE, Pa. Pres.: Joseph Soisson. Cashier: E. R. Floto. Ez a nemzeti bank minden betét után 4 százalékos fizet. A connelsville-i és környékbeli magyarság figyelmébe ajánljuk.

ELSŐ NEMZETI BANK [FIRST NATIONAL BANK] LEECHBURG, PA. Összes tőke: \$40.000.00. IGAZGATÓ TANÁCS: Alfred Hicks, James Small, Joshua Klingensmith, C. J. Nieman. ÜGYVEZETŐ: Albert B. Windt.

FIRST NATIONAL BANK, LEECHBURG, PA. BESZÉLÜNK MAGYARUL. Összes tőke: \$40.000.00. IGAZGATÓ TANÁCS: Alfred Hicks, James Small, Joshua Klingensmith, C. J. Nieman. ÜGYVEZETŐ: Albert B. Windt.

FIRST NATIONAL BANK, LEECHBURG, PA. BESZÉLÜNK MAGYARUL. Összes tőke: \$40.000.00. IGAZGATÓ TANÁCS: Alfred Hicks, James Small, Joshua Klingensmith, C. J. Nieman. ÜGYVEZETŐ: Albert B. Windt.

THE 'STATE BANK' AZ ÁLLAM BANKJA 378 Grand Street, New York City. Elnök Richard O. L., alelnök Kohn Arnold, másodalelnök Burckett L. Walter, pénztáros Voorhis A. I., alpenztáros Kneisel János.

A NAP A magyar utazás szolgálatja. Földelés szerkesztője: Braun Sándor. Politikai tanácsadó: Bródy Sándor, Lengyel Zoltán és dr. Kalmár Antal.

RIZSAK JÁNOS passaii pénzküldő budapesti irodája IV., Sütő-utca 6. szám alatt van. Irodavezető: RIZSAK MIHALY.

RIZSAK JÁNOS, KÖZJEGYZŐ MAGYAR PÉNZKÜLDŐ és VÁLTÓINTÉZETE 127-2-ik UTCZA, PASSAIC, N. J. PÉNZT a legpontosabban és lehetőleg leggyorsabban küld az ó-hazába. Az összes hájtársulatok meghatalmazott képviselője.

MEGBIZHATÓ BANKÁROK.

E rovat alatt oly banküzemeket nevezünk meg, amelyekhez honfitársaink bátran fordulhatnak pénzküldés vagy pénzbetétek céljából.

NEW YORK ÁLLAM. KNAUTH, NACHOD és KOHNE, 15 William street, New York. KISS EMIL, 104 Second Ave., New York. Tíz év óta fennáll. NEMETH JÁNOS, 457 Washington street, New York. DEUTSCH TESTVÉREK, 319 Houston street, New York. Pénzküldés, hájójegyiroda és közjegyzői hivatal.

PENNSYLVANIA ÁLLAM. B. HENDLER, successor to A. HENDLER SON & Co., Cassandora. Pénzküldemények Magyarországra és Európára bármely részbe olcsón, gyorsan és biztonságosan. Hájójegyek az összes vonalokon az ó-hazába sehol olcsóbban nem kaphatók. FIRST NATIONAL BANK, Első Nemzeti Bank, Minersville.

HUNGARIAN AMERICAN SAVINGS & TRUST CO. Duquesne Magyar Amerikai Takarékos és Hiteltársulat, Duquesne. Alaptőke és fölösleg 175,000.00 dollár. Pennsylvania állam legerősebb bankházainak egyike s az egyedüli magyar államilag ellenőrzött magyar bank Amerikában. Igazgatói és részvényesek magyarok. Fizet két százalékos csekkszámlára, 4 százalékos betét-számlára. Pénzküldés, hájójegyeladás és közjegyzői iroda. KLEIN JAKAB, magyar bank és váltóüzlete, 1340 Penn Avenue, Pittsburg.

OHIO ÁLLAM. PERCEL LAJOS, 532-534 Pearl street, Cleveland. THE DOLLAR SAVINGS & TRUST CO. Youngstown. Vagyon: \$1,500,000. Pénzküldés gyorsan, olcsón és pontosan. Pénzbetétek után 4 százalékos kamatot fizet. Üzletvezető: Burger B. Lajos. MOSKOVITZ J. D., 1441 W. Dakota st., Dayton. Közjegyzői iroda. A hájtársaságok törvényes ügynöke. Pénzküldés a világ minden részébe jótállás mellett, olcsón és gyorsan.

WISCONSIN ÁLLAM. MERCHANTS AND SAVINGS BANK, Kereskedelmi és Takarékbank, Kenosha. Wisconsin állam felügyelete alatt. H. B. Robinson elnök. Tőke \$25,000. Elad hájójegyeket minden vonalra. Pénzküldés a világ bármely részébe. Takarékbetéteket elfogad. NEW JERSEY ÁLLAM. RIZSAK JÁNOS, 128 Second street, Passaic. Pénzküldés és hájójegyek. Bármilyen okiratokat elkészít. JOSEPH MAJOR MYERS, Phillipsburg és Alpha. Pénzküldés, hájójegyiroda és közjegyzői hivatal.

WÁRADY LAJOS Hazai peres és katonai ügyek pontos elintézése. PÉNZKÜLDÉS AZ Ó-HAZÁBA. Az összes hájójegyeladások képviselője. HÁZAK VÉTELE ÉS ELADÁSA. magyar közjegyző 449 S. Broad St., Trenton, N. J.

ELSŐ NEMZETI BANK FIRST NATIONAL BANK MINERSVILLE, PA. Alapított 1864-ben. Schuykill County legéreggebb nemzeti bankja. Alaptőke \$50,000.00. Tartalékai és szét nem osztott nyeresémi 75,000.00. Elfogad pénzbetéteket s a pénzt csekk alapján vagy szóbeli felkérésre azonnal visszafizeti. Pénzküldéseket a világ bármely részébe bank- vagy postautalvány útján eszközöl.

